

BRĪVĀ LATVIJA

ISSN 0934-6759

APVIENOTĀ **LONDONAS AVIZE** UN **LATVIJA**

2016. gada 6. februāris – 12. februāris

Nr. 5 (1423)

Lasiet tīmeklī!
www.brivalatvija.lv

Saistošs sarīkojums latviešiem Londonā

ZIGRĪDA DAŠKEVICA

Latviešu Nacionālās padomes Lielbritānijā (LNPL) un DVF Londonas nodaļas izkārtotajā 23. janvārī DVF namā, **Draudzīgā aicinājuma** zīmē, notika veltījums barikāžu 25. gadskārtai, kam sekoja rakstnieces Gunas Rozes sniegtā liecība par noklusēto vēstures posmu padomju Latvijā.

Ievadā LNPL priekšsēde Lilija Zobens īsumā pastāstīja par Draudzīgā aicinājuma tradīcijas vēsturi un barikāžu dienām Rīgā pirms 25 gadiem, pieminot arī latviešu trimdnieku rīkotās demonstrācijas un aktivitātes informācijas izplatīšanā par notiekošo Rīgā.

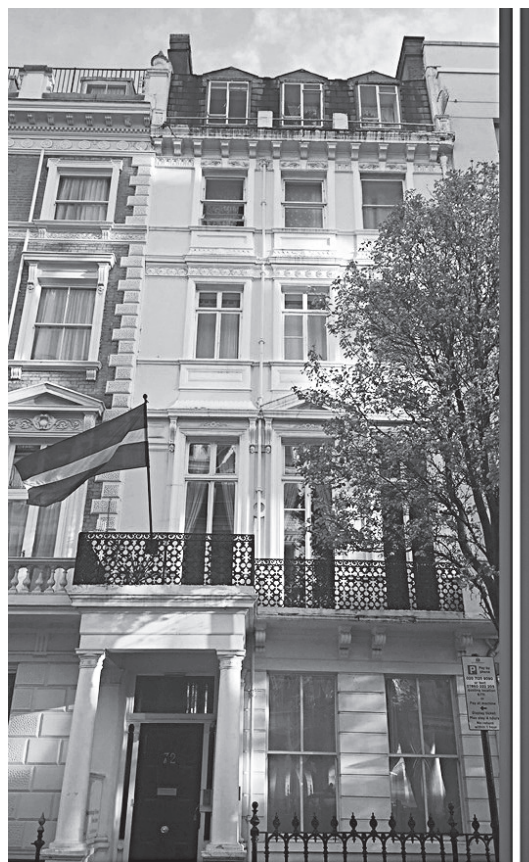
Sekoja Kārļa Budiņa sagatavotā LTV pārraide par barikāžu 25. gadskārtas atzīmēšanas norisi Rīgā. Gandrīz stundu garajā raidījumā bija redzami atjaunotie protesta uzraksti, dzirdamas patriotiskas dziesmas, atmiņu stāsti, ievainoto un nonāvēto pieminēšana, kā arī jaunās paaudzes izrādītās intereses. Jāatzīmē, ka aptuveni 30 000 1991. gada barikāžu dalībnieku valdība ir piešķirusi piemiņas zīmes, kuŗu vidū ir arī Andris Teikmanis, Latvijas vēstnieks Lielbritānijā.

Lielu uzmanību piesaistīja rakstnieces Gunas Rozes stāstījums par savu romānu "101 kilometrs: padomju kauna zona". Stāstījumā noskaidrojās, ko nozīmē 101. kilometrs.

Lai gan mums jau bija zināms, ka Padomju Savienībā tika kultivēta apziņa, ka tajā nebija ne invalidu, ne slaistu, ne pļēguru, taču tika noklusēts, ka tā sauktajiem "nevēlamiem elementiem", starp tiem arī disidentiem un represētajiem, nebija atļauts dzīvot lielpilsētām tuvāk par 100 kilometriem. Vairākos gadījumos tas nozīmēja izsūtīšanu uz pilsētas nomalēm un personu izvietošanu barakās. Viena no izsūtījuma apmešanās

vietām bija pagasts netālu no Limbažiem, kur savu bērnību un jaunību pavadīja Gunas Rozes vīrs, krievu gūstekņa dēls, kas 1943. gadā tika ievests un pamests Latvijā. Turpat, atgriežoties no izsūtījuma, bija apmetušies arī rakstnieces vecvecāki. Romānā rakstniece apraksta notikumus, balstītos uz faktiem, 30 gadu garumā, kas, šķiet, reizēm pārspēj pat visbagātāko fantāziju. Nav brīnums, ka rakstnieces līdzpaņemtās grāmatas "izķēra" lielā ātrumā. Kā redzams, dokumentālā liecība, balstīta uz faktiem, gūst lielāku interesi, ja tā ir izteikta romānā. To pierādīja arī Māras Zālītes romāns "Pieci pirksti".

Atelpu deva Londonas koŗa uzstāšanās, lai arī mazākā sastāvā un tikai ar divām dziesmām. Pēc

IZSLUDINĀTA PIETEIKŠANĀS PBLA KULTŪRAS FONDA PIEŠĶĪRUMIEM

Pasaules Brīvo latviešu apvienības Kultūras fonds (PBLA KF) izsludinājis pieteikšanos līdzekļu piešķirumiem 2016. gadā, kuŗu primārais mērķis ir atbalstīt ārpus Latvijas dzīvojošo tautiešu projektus kultūras, izglītības un jaunatnes darbības laukā. Līdzekļu pieprasījumu iesūtīšanas termiņš ir šī gada 1. marts.

"Kultūras fonda uzdevums kopš tā dibināšanas 1972. gadā ir bijis atbalstīt latviešu kultūras saglabāšanu un jaunradi, kā arī latvisko izglītību. Es apbrīnoju radošos projektus, kuŗi tiek iesniegti katru gadu, un tos apdāvinātos, spējīgos un čaklos māksliniekus, kuŗi tos iesniedz," skaidro Juris Ķeniņš, kuŗš pagājušā gada rudenī tika apstiprināts PBLA Kultūras fonda priekšsēdētājs amatā, pārņemot šī amata pienākumus no ilggadējās priekšsēdes Vijas Zuntakas-Bērziņas.

Visi projektu pieteikumi iesū-

tāmi elektroniski līdz šī gada 1. martam un tiks izskatīti konkursa kārtībā. Plašāka informācija par līdz šim atbalstītajiem projektiem un līdzekļu pieprasījumu veidlapas atrodamas PBLA mājas lapā Kultūras fonda sadaļā: <http://www.pbla.lv/kulturas-fonds/>.

Jāatgādina, ka PBLA Kultūras fonda piešķirumi ir iespējami, pateicoties PBLA dalīborganizāciju iemaksām un PBLA ikgadējai dotācijai Kultūras fonda atbalstam. "Priecājos, ka PBLA valde ir nolēmusi turpināt atbalstīt Kultūras fondu. Paralleli citiem svarīgiem darbiem atbalstot Latviju un latviešu tautu, PBLA turpina lielo un neatlaidīgo darbu latviskā izglītībā un latviešu kultūras saglabāšanā un veicināšanā," norāda PBLA Kultūras fonda priekšsēdis, aicinot latviešu kultūras, izglītības un jaunatnes darbiniekus iesniegt savus pieteikumus izsludinātajā konkursā.

oficiālās daļas apmeklētāji varēja aplūkot fotogrāfiju klāstu, kas bija saglabāts no barikāžu dienām Rīgā, kā arī aplūkot, ko piedāvā bibliotēkas vadītājas Solvitas Jaunkampes grāmatu galds.

Sarīkojumā no Latvijas vēstniecības Londonā bija ieradies vēstnieks Andris Teikmanis ar kundzi Ingunu un pirmo sekretāri Valdu Pastori.

Sarīkojuma norisi un interviju ar Liliju Zobens un Lesliju Īstu

svētdien, 24. janvārī, pārraidīja LTV Dienas ziņās. LNPL priekšsēde savā stāstījumā liecināja, ka latviešu trimdas sabiedrība nestāvēja dikā, bet domās un darbos dzīvoja līdzī drāmātikajiem notikumiem Rīgā, aprakstot plašās demonstrācijas Trafalgara laukumā Londonā. Lesliju Īstu savukārt iztaujāja par gaidāmo vizīti Bakinghamas pilī – saņemt Lielbritānijas karalienes apbalvojumu. (skat. BL nr. 1)

Latviešu Viesu Nams

LONDONĀ-72QT

Īpašos piedāvājumus skatiet 72qt.co.uk.
Rezervējiet istabiņu, izmantojot
ATLAIŽU KODU: KK97MBK,
lai iegūtu izdevīgāko cenu!

info@72qt.co.uk www.72qt.co.uk
+44 20 7229 1652

Paliec pie savējiem!

72
QUEENSBOROUGH
TERRACE

Kurp eji,
Latvija?

(2. lpp.)

Stokholmā
piemin Latvijā
de iure

(3. lpp.)

Kur
demokratijai
nav izredžu

(5. lpp.)

Gunaram
Janovskim – 100!

(7. lpp.)

Hamburgā
godina
Kurtu Hāgenu

(9. lpp.)

Sporta ziņas

(12. lpp.)

AINA RODRIGUEZ-MATA

21. gadsimtā pēc 600 verdzības un vācu, krievu, poļu un zviedru apspiestības šķiet, ka latviešu tauta iet pretim savai galējai iznīcībai, jo šie 100 brīvības gadi nav spējuši radīt neatkarīgu, dzīvotspējīgu tautu ar pietiekamu nācijas lepnuma apziņu un pretošanās spēju svešas tautas varai un interesēm.

Mums dzimst arī pārāk maz bērnu, un mūsu jaunie, pat akadēmiski izglītotie atstāj valsti, jo neatrod darbu un pietiekamus ienākumus savā zemē, lai radītu šeit karjēras un ģimēni. Mūsu Saeimā sēž Krievijai paklausīga valdība, kuŗa ir mazdūšīga pat latviešu valodas nostiprināšanā un pamazām pārvērš Latviju par divvalodīgu valsti. Liekas, ka Latvijā drīz runās vairāk krieviski nekā latviski!

Mūsu valdība vairāk ievēro Krievijas, ne Latvijas intereses un konflikta gadījumā nosliecas par labu krieviem. Liekas, ka

latviešu tautas suverēnitāte un neatkarība ir zaudējušas pirmo vietu valdības domāšanā. To ieņem savtīgums, mantkāre un egoisms. No trim Baltijas valstīm Latvijā ir vismazāk pamatnācijas iedzīvotāju, un tie paši pārprasas tolerances dēļ ir gatavi runāt okupantu valodā ikdienas saskarē ar krieviem, kā Dr. Poriņa apgalvo savā runā Latvijas Valsts svētkos Amerikā. No trim Baltijas valstīm Latvijā un latvieši visvājāk pretojas rusifikācijai.

Latvija pasaulē laikam ir vienīgā valsts, kuŗa financē skolas ar mācībām svešvalodā! Piemēram, Savienotajās Valstīs, kur ir arī daudz skolu, kuŗās mācības notiek svešvalodā, ne angliski. Bet neviena no tām nesāņem absolūti nekādu valsts atbalstu. Šīs skoliņas darbojas tikai un vienīgi ar pašu imigrantu līdzekļiem. Bet Latvijā ir tieši vislielākais imigrantu skaits ar visagresīvāko

nostāju pret pamattautu! Un tieši Latvija ir valsts ar ļoti trūcīgu budžetu un kuŗai ir grūti pat atlicināt 2% no budžeta valsts aizsardzībai.

Kā Amerikā, tā Eiropā imigrantu ģimenēs jau otrā vai trešā paaudzē ģimenes sarunvaloda ir valsts, nevis dzimtā valoda, jo bērni iet šīs valsts skolās un visapkārt skan valsts valoda! Bet NE LATVIJĀ!! Un viņi pat darbu nevar dabūt, ja nezina krievu valodu!

Latvieši ir valodu pratēji. Mēs viegli iemācāmies trīs, četras un pat piecas valodas! Es uzaugu Ulmanlaikos, kad vācu valodu sāka mācīt no otrās pamatskolas klases un angļu vai franču valodu no ceturtais klases. Rezultātā pēc 10 gadiem vācu valodas un pēc astoņiem gadiem angļu valodas studijām mēs ģimnaziju beidzām ar divām svešvalodām.

Esmu ilgus gadus dzīvojuši Spānijā un Amerikā, kur ļoti maz cilvēku runā svešvalodās. Tikai

pēdējos gados spāņi sāk skolās mācīties angļu valodu. Jo bez tās kuŗa katra komunikācija Eiropas Savienībā nav iespējama.

Ir mazas tautas kā igauņi, kuŗi lepmi pastāv uz savas valodas lietošanu visās sfērās un reti kad pāriet uz krievu valodu saskarē ar krieviem. Un tieši tautas vienotība ap savu valodu, kultūru, vēsturi un nacionālo identitāti ir tā, kas dod spēku un iespēju PASTĀVĒT un NEIZIRT pasaules tautu saimē.

Mūsu valdībā galvenās ir ekonomiskās, ne kultūrālās intereses. Un mūsu ekonomiskās intereses pārāk bieži sakrīt ar Krievijas interesēm...

Liekas, ka tikai Nacionālā apvienība ir ieinteresēta runāt par latviešu interesēm, par latviešu diskrimināciju savā dzimtenē, par latviešu valodas prominenci. Nacionālā apvienība arī Ināras Mūrnieces personā protestē pret latviešu atraidīšanu darba tirgū,

ja viņi neprot krievu valodu!

Nacionālā apvienība iestājas arī par mūsu valsts drošību, Zemessardzi un Jaunsardzi, kuŗa tikko atstājusi bērnu autiņus!

Līdz šim mūsu valdības ir bijušas maz ieinteresētas uzlabot latviešu tautas materiālo labklājību. Liekas, ierēdņus maz interesē daudz bērnu ģimeņu problēmas, pensionāru dzīves līmenis un bāreņu liktenis. Mani satricē, kad redzu milzīgo pensijas starpību, kādu saņem Spānijas un Latvijas pensionāri. Nemaz jau nerunājot par Amerikas pensionāriem.

Ja mums pietrūkst garīgā un morālā spēka mūsu geopolitiskajai cīņai ar Krieviju, mūs viegli var iznīcināt kā tautu ar senu un ļoti vērtīgu gara valodu un gara mantām. Un Eiropa kļūtu par vienu vērtīgu etniskās kultūras nesēju nabagāka.

Un mums tiks piedots, ja nevarējam, bet nekad, ja negribējam!

VIEDOKLIS

DR. KĀRLIS I. ĀBOLIŅŠ,
Ķelnes universitātes banku katedras zinātņu doktors

Sākums jaunajam “Zīda ceļam” ir Reinas upes osta Disburga (*Duisburg*) Vācijā. Taču piegāde un aizgāde nenotiek ar baržām vai laivām, bet gan ar vilcieniem. Reinas upes osta Disburga ir viena no lielākajām upes ostām Eiropas Savienības (ES) centrā. Jau kopš trīs gadiem (!) Disburgu savieno 10 000 km gara dzelzceļa līnija ar Čuncjīnu (*Chongqing*) – 7 miljonu iedzīvotāju mētopoli Ķīnā. (Savienojums redzams kartē.)

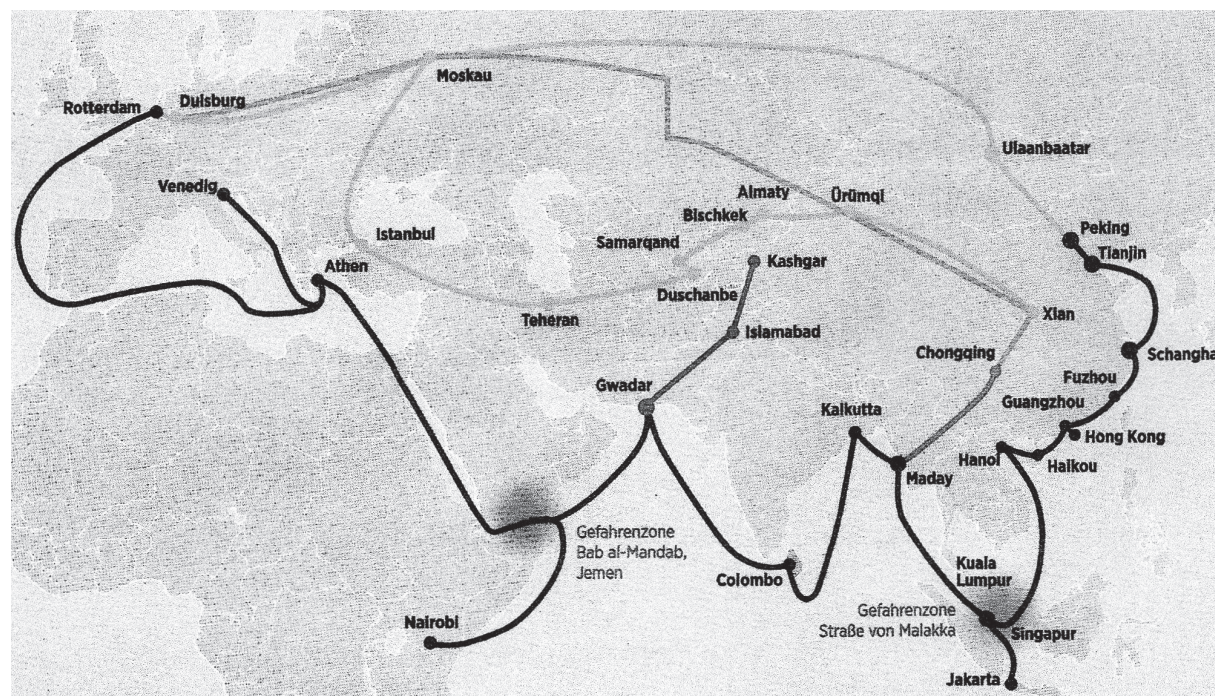
2012. gadā ceļā devās viens vilciens sastāvs nedēļā. Tagad Disburgā četrreiz nedēļā ierodas 750 metru garais konteineru vilciens no Tālajiem Austrumiem. 70 konteinerus pa desmit tūkstošus km garo dzelzceļu vilciens nogādā Disburgā 16 dienu laikā. Ar kuģi būtu vajadzīgs divreiz vairāk laika.

No Ķīnas ved galvenokārt ar elektroniku saistītas detaļas un elektronikas produktus. Uz Ķīnu – galvenokārt automašīnas un automašīnas detaļas priekš Ķīnā esošajām ārzemju automašīnu ražotnēm.

Ceļā no Čuncjīnas uz Disburgu vilcienu vagoni divreiz jāpārceļ uz citu sliežu platumu. Ķīnā, tāpat kā Vācijā, ir šaurais sliežu platumu. Taču braucienam caur Mongoliju, Kazachstānu, Krieviju un Baltkrieviju vilciens ir jāpārceļ uz platākām sliežu platumu.

Iespēja Latvijai vai vispār Baltijas valstīm ieņemt atkal svarīgu vietu un lomu “Zīda ceļā” nāk līdz ar informāciju, ka Ukraina veido citu – jauno “Zīda ceļu”, lai apietu Krieviju.

Latvijai un citām Baltijas valstīm ir jāizmanto visas iespējas, lai jaunie “Zīda ceļi” vispirms ietu uz Latviju vai vismaz uz kādu no Baltijas valstīm. Svarīgs arguments Baltijas valstu iesaistīšanai jaunajos “Zīda ceļos” ir izmaksu samazinājums Ķīnas produktu piegādei Skandināvijā, kā arī tādējādi tiks veicināts Skandināvijas eksports uz Ķīnu. Baltijas valstu saistība ar jauniem “Zīda ceļiem” pamatīgi palielinās ekonomiskās iespējas sadarbībā ar Ķīnu. Jauno “Zīdu ceļu” piesaiste Baltijas val-

stīm ir arī ļoti svarīgs aspekts projektā *Rail Baltica*, ES sliežu platumu vilcienu satiksme vestu no Helsinkiem līdz Berlīnei. Savienojot *Rail Baltica* ar jauniem

“Zīda ceļiem”, tas iegūtu daudz lielāku nozīmi ES.

Būtu pareizi un ļoti ieteicams, lai Baltijas valstis izveidotu lidsabiedrību *air Baltic Cargo*, kuŗa

pārvadātu uz Baltijas un Skandināvijas valstīm tos produktus, kuŗiem transports ar dzelzceļu ir par ilgu un kuŗu cenās var ietilpt gaisa transporta izmaksas.

MUMS RAKSTA

RASMA DINBERGA

Ceļojums pa Austriju noveda mūs mazā pilsētiņā Alpu kalnu pakājē. Tā bija smagi cietusi Pirmā un Otrā pasaules kara laikā. Tūlīt pēc Pirmā pasaules kara šīs apkārtnes austrieši nolēma uzcelt mūzeju kara kritušo kaŗavīru un

iedzīvotāju piemiņai. Šai ēkā bija arī informācija par Austrijas vēsturi un austriešu dzīvesveidu. Kad Hitlers trīsdesmitajos gados veidoja Lielvāciju, tad austriešu nacionālisms tika ignorēts, daži mūzeja priekšmeti iznīci-

nāti un vēsturiskā celtne atstāta likteņa varā. Pēc Otrā pasaules kara vietējie iedzīvotāji nolēma uzcelt jaunu mūzeja ēku, kuŗā tiktu attēlota un plānota Austrijas nākotne. Vēsturisko mūzeju ar jauno celtni savieno koka

tiltiņš. Zem tā ir akmentiņu un ziedu sakārtojums kā dāvana no visiem Austrijas novadiem. Iejot jaunajā mūzeja ēkā, visus sveic Jaunavas Marijas statuļa. Šai celtnē tiek rīkoti semināri par Austrijas sasniegumiem kultūrā

un saimnieciskajā dzīvē.

Jaapbrīno šī novada austriešu vienotība, griba un vēlēšanās sasniegt iecerētos mērķus, lai nākamajā paaudzēm būtu informācija par Austrijas vēsturi un ticību valsts nākotnei.

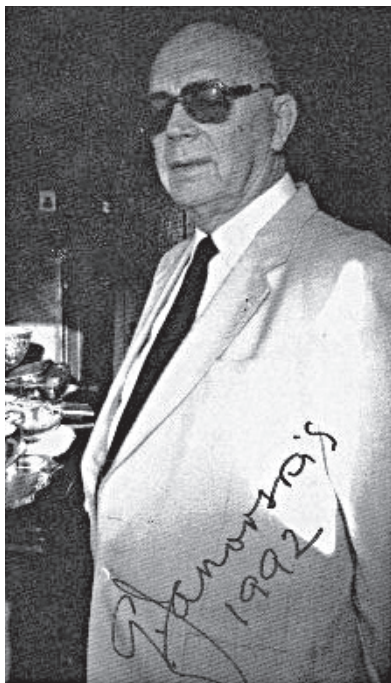
Kurp eji, Latvija?

Ticība nākotnei

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

Atklāj Gunara Janovska 100. gadskārtai veltītu izstādi

Izcilajam trimdas latviešu rakstniekam Gunaram Janovskim aprit 100. dzimšanas diena. Godinot viņa devumu, 4. februārī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā tika atklāta viņam veltīta izstāde, kā arī notika lasījumi par viņa daiļradi. Rakstnieka trimdas vieta bija Anglija, bet pēc Latvijas neatkarības atgūšanas viņš vairākkārt viesojās dzimtenē, un tie viņam bija īpaši emocionāli brīži.

Gunars Janovskis

“Savas grāmatas es rakstīju trimdas saimei pilnā pārliecībā, ka šīs manas grāmatas kādreiz lasīs Latvijā un ka tās nebūs noķertas jau pastā un nosūtītas kaut kur citur,” tā 1992. gadā, savā pirmajā viesošanās reizē Latvijā pēc garajiem trimdas gadiem, Latvijas Radio stāstīja pats Gunars Janovskis. Viņš arī īpaši uzsvēra – ja stingri ticējis savu grāmatu labvēlīgam liktenim Latvijā, tad nekad nebija cerējis, ka liktenis būs tik labvēlīgs pašam un dos iespēju atkal pabūt dzimtajā zemē un uzrunāt Latvijas cilvēkus: “Man ir liels gods un cerību piepildījums, jo nu es piedzīvoju pats šo patikamo iespēju pats runāt ar savu tautu.” Pēc neatkarības atjaunošanas Gunars Janovskis Latvijā kopumā viesojies sešas reizes, piedalījies arī 1993. gada Dziesmu svētkos.

Londonā tiekas Latvijas goda konsuli Lielbritānijā

27. janvārī Londonā notika ikgadējā goda konsulu sapulce, kuru vadīja vēstnieks Andris Teikmanis. Sanāksmē šogad piedalījās goda konsuli Andris Tauriņš (Velsa), Džons Makgregors (Skotija/Edinburga), Lilita Krūze (Gērnzija) un Stīvens Gilijs (Nūkāsla), kā arī goda konsula amata kandidāti Liverpūlē, Birmingemā un Glāzgovā. Sapulce notika, lai izvērtētu padarīto 2015. gadā un

vienotos par darbības plāniem 2016. gadā, kā arī pārrunātu efektīvāku sadarbību Latvijas ekonomisko interešu pārstāvim Lielbritānijā, veicinātu Latvijas atpazīstamību un atbalstītu latviešu diasporas aktivitātes.

Goda konsuli un šo amatu kandidāti tika iepazīstināti ar vēstniecības prioritātēm sadarbībā ar Lielbritāniju Eiropas jautājumos, aizsardzībā, ekonomikā, kultūrā, konsulārajā darbā un atbalstā latviešu diasporai. Vēstnieks aicināja goda konsulus savā darbībā plānot notikumus, kuŗi saistīti ar Latvijas simtgades svinēšanu. Visi goda konsuli un kandidāti bija vienprātīgi par nepieciešamību īpašu akcentu likt uz ieguldījumu Latvijas un Lielbritānijas ekonomisko saīšu stiprināšanā. Vēstnieks A. Teikmanis izteica pateicību par goda konsulu ievērojamo atbalstu reģionālo programmu īstenošanā Latvijas EŠ Padomes prezidentūras laikā 2015. gadā, kā arī nenogurstošo ikdienas darbu Latvijas labā. Sanāksmes dalībnieki tika iepazīstināti ar Latvijas uzņēmumiem, kuŗi saredz darbības paplašināšanas iespējas Lielbritānijā – prezentācijas par plāniem Lielbritānijas tirgū klātesošajiem sniedza uzņēmumu Lattelecom un Clusterpoint pārstāvi. Būvniecības sektoru pārstāvēja Skonto Enterprise un NCH, kas jau veiksmīgi darbojas britu tirgū. Goda konsulu ikdienas darbs ir saistīts ar dažādām uzņēmējdarbības sfērām, tādēļ savstarpējo iepazīšanos pozitīvi novērtēja gan konsuli, gan Latvijas uzņēmēji.

Stokholmā piemin Latvijas de iure 95. gadadienu

26. janvārī, Latvijas starptautiskās atziņas de iure 95. gadadienā, vēstnieks Zviedrijā Gints Jegermanis un vēstniecības darbinieki apmeklēja vairāku latviešu diplomātu atdusas vietas Stokholmā, lai pieminētu tos ārlietu dienesta darbiniekus, kas darbojās diplomātiskajā dienestā pirms Latvijas okupācijas, bet Otrā pasaules kara gados, bēgot no padomju varas, emigrēja uz Zviedriju. Zviedrijā apglabātie Latvijas neatkarības pirmā perioda diplomāti un vēstniecību darbinieki

Hāgā atskaņota Lūcijas Garūtas kantāte “Dievs, Tava zeme deg!”

31. janvārī par godu Latvijas starptautiskās atziņas 95. gadadienai Svētā Jēkaba baznīcā Hāgā (attēlā) izskanēja Lūcijas Garūtas kantāte “Dievs, Tava zeme deg!”, kuŗā piedalījās tenors Ingus Pētersons, baritons Aleksandrs Poļakovs, ērģelnieks Aivars Kalējs un apvienotais Beļģijas, Nīderlandes un Luksemburgas latviešu koris diriģentes Vitas Tišermanes-Mooras vadībā.

Koncerta atklāšanā vēstniece Nīderlandē Ilze Rūse uzsvēra: “Latvijas de iure 95. gadadienas svinēšana Hāgā ir īpaša, jo Hāga tiek dēvēta par “pasaules juridisko galvaspilsētu”. Kantāte “Dievs, Tava zeme deg!” ar Andreja Eglīša vārdiem, kas pirmo reizi izskanēja 1944. gadā, dziļi un patiesi uzrunā tautu tiekšanos pēcmiera un tiesiskuma, kas arī šobrīd vieno Eiropas tautas.” Koncertā apvienojās aptuveni piecdesmit latviešu dziedātāju no kuŗiem “Ziemeļjūra” (Nīderlandē), “Ugunis” (Beļģija) un “Meluzina” (Luksemburga).

ASV vēstniece Bauskā atklāj jauniešu centru

ASV vēstniece Latvijā Nensija Petita oficiālā vizītē apmeklēja Bausku, kur tikās ar pašvaldības vadītāju Raiti Ābelnieku un pilsetas domes pārstāvjiem, apmeklēja kultūras objektus.

ASV vēstnieci Latvijā Nensiju Petitu pie ēkas Katoļu ielā sagaida jauniešu biedrības Jums vadītāja Solvita Jirgensone // Foto: Ivars Bogdanovs

Bauskas jauniešu apvienības Jums telpās ar ASV vēstniecei Latvijā Nensijas Petitas piedalīšanos tika svinīgi atklāts projekta Start Strong centrs. Atbalstu tā ierīkošanai sniegusi ASV vēstniecība. Start Strong ir jauniešu karjēras attīstības programma, kas palīdz jauniešiem attīstīt nepieciešamās prasmes, lai veiksmīgi konkurētu Latvijas darba tirgū. Vizītes ietvaros ASV vēstniece apmeklēja vietējo uzņēmumu un tikās ar Bauskas jauniešiem.

Aicina bruņutehnikai izdomāt latviskus nosaukumus

Līdz 8. februārim norisinās Aizsardzības ministrijas konkurss 7. – 12. klašu skolēniem, lai izvēlētos piemērotākos latviskos nosaukumus pieciem kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļiem, ko Nacionālie bruņotie spēki iegādājušies Sauszemes spēku mechanizācijas projekta ietvaros. Skolēni tiek aicināti iesniegt ideju priekšlikumus piecu kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļu latviskajiem nosaukumiem par vienu, ar Latviju saistītu tematu, ko katrs konkursa dalībnieks var brīvi izvēlēties.

Konkursa galvenā balva – dalība kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļu latvisko nosaukumu piešķiršanas

sarīkojumā un izbrauciens ar bruņutransportieri Ādažu bazē.

Konkursa mērķis ir izvēlēties piemērotākos latviskos nosaukumus kaujas izlūkošanas kāpurķēžu bruņutehnikas modeļiem *Sultan, Scimitar, Spartan, Samaritan, Samson* un veicināt skolēnu interesi par Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem, kā arī sekmēt sabiedrības informētību par Nacionālo bruņoto spēku Sauszemes spēku kājnieku brigādes kaujas spējām.

Latvija saņem starptautisku atzinību par sasniegto cilvēktiesību jomā

26. janvārī Ženēvā, Šveicē, ANO Vispārējā periodiskā pārskata darba grupas sanāksmē, tika izskatīts Latvijas nacionālais ziņojums par cilvēktiesību situāciju.

Latvijas delegāciju vadīja Ārlietu ministrijas valsts sekretārs Andrejs Pildegovičs. Delegācija iepazīstināja ANO dalībvalstis ar Latvijas panākumiem cilvēktiesību jomā kopš 2011. gada. Diskusijā par Latvijas ziņojumu iesaistījās kopumā 74 valstis, gan ANO Cilvēktiesību padomes dalībvalstis, gan novērotājas. ANO dalībvalstis pauda atzinību par Latvijas sasniegumiem cilvēktiesību jomā gan nacionālā, gan starptautiskā mērogā. Tika īpaši izceltas jomas – dzimumu līdztiesība, sabiedrības integrācija, diskriminācijas novēršana, vardarbības pret sievietēm apkarošana, cilvēku tirdzniecības novēršana un apstākļu brīvības atņemšanas vietās uzlabošana. Vairākas valstis pozitīvi novērtēja Latvijas panākumus vārda brīvības veicināšanā un personu ar invaliditāti tiesību jomās.

Lielākā daļa valstu īpaši akcentēja Latvijas panākumus attiecībā uz mazākumtautību integrāciju un naturalizācijas veicināšanu, īpaši minot 2013. gada grozījumus Pilsonības likumā. Tika pozitīvi novērtēta sieviešu iesaiste lēmumu pieņemšanas procesā, īpaši ekonomikas jomā, kā arī ievērojamie normatīvā ietvara uzlabojumi vardarbības gimenē apkarošanai.

Sprīž par sociālo palīdzību tautiešiem

28. janvārī Latvijas vēstniecībā Dublinā notika tikšanās ar Īrijā izveidotās poļu nevalsts organizācijas (NVO) *Barka Ireland* pārstāvjiem, kas sniedz sociālo un rehabilitācijas palīdzību Centrālās un Austrumeiropas valstu pilsoņiem.

Tikšanās laikā vēstniecības vadītāja vietniece Vija Buša pārrunāja sadarbības iespējas, sniedzot palīdzību Latvijas valstspiederīgajiem, kas palikuši bez pajumtes un iztikas līdzekļiem Īrijā.

Sadarbības rezultātā plānots sagatavot arī jaunu informāciju latviešu valodā par *Barka Ireland* (www.barkaie.org) pieejamo palīdzību izplatīšanai latviešu organizācijām un tautiešiem Īrijā.

Vēstniecībā diskutē un dalās pieredzē par audžuģimenēm Īrijā

29. janvārī vēstniecībā Dublinā notika informatīvs seminārs par audžuģimenēm Īrijā. Semināru rīkoja Latvijas ev. lut. Baznīcas (LELB) Latviešu draudze Īrijā sadarbībā ar Latvijas vēstniecību un Īrijas Audžuģimeņu asociāciju (*Irish Foster Care Association*). Intensīvā un ieinteresētā sarunā tika pārrunāti audžuģimeņu atlases kritēriji, vērtēšanas un izveides nosacījumi, kā arī iespējas latviešu audžuģimenēs audzināt nepilngadīgos Latvijas valstspiederīgos, kas šajā valstī palikuši bez vecāku aprūpes. Semināra dalībnieki tika iepazīstināti arī ar vēstniecības sadarbībā ar Īrijas bērnu un ģimenes lietu aģentūru *TUSLA* sagatavoto informatīvo materiālu “Kas jāzina vecākiem un bērniem, dzīvojot Īrijā”.

Ar savu pieredzi seminārā dalījās arī latviešu ģimene, kas jau vairākus gadus audzina un aprūpē divus latviešu bērnus – brāli un māsu. Emocionālā stāstījumā tika aprakstīts process, lai šī ģimene tiktu apstiprināta kā audžuģimene. Pieredzes apmaiņa bija īpaši vērtīga tautiešiem, kas seminārā guva iespēju detalizēti uzzināt par daudzām niansēm bērnu aprūpē un audžuģimeņu veidošanā Īrijā.

Pieņemta Saecimas deklarācija par nepilngadīgo Latvijas valstspiederīgo aizsardzību ārvalstīs

Saeima 28. janvārī pieņēmusi deklarāciju par nepilngadīgo Latvijas valstspiederīgo aizsardzību ārvalstīs.

Deklarācija aicina ārvalstu kompetentās institūcijas respektēt Latvijas valsts pienākumu aizsargāt savas valsts valstspiederīgo tiesības ārzemēs un bez kavēšanās informēt Latvijas diplomātisko un konsulāro pārstāvniecību par ikvienu gadījumu, kad bērna interesēs būtu aizbildņa iecelšana.

(Turpinājums 4. lpp.)

LATVIJA DIENU RITĒJUMĀ

(Turpināts no 3. lpp.)

Pētījums par ASV un Kanadā dzimušo latviešu domām par reemigrāciju

No 2015. gada oktobra sākuma līdz 1. decembrim tika aptaujāti ASV vai Kanadā dzimušie latvieši. Pētījumu veica Dr. sc. pol. Ieva Birka. Aptaujā piedalījās 998 respondenti, no kuŗiem visām pētījuma prasībām atbilda 770 respondentu, vairumam pētījuma dalībnieku abi vecāki bija latviešu izcelsmes. Lielākā daļa respondentu identificē sevi kā latviešu amerikāņus vai kanadiešus. Pirmā uzstāšanās un prezentācija tieši saistībā ar aptaujas rezultātiem notika 2015. gada 10. decembrī Jeilas universitātes MacMillana centrā ar nosaukumu "You Are Moving Where?!? The Baltic Countries and Return Migration". Pētījumā tika aptaujāti cilvēki: latvieši, kuri šobrīd dzīvo Latvijā, latvieši, kuŗi kādu laiku bija dzīvojuši Latvijā, latvieši, kuŗi tuvāko piecu gadu laikā plāno pārcelties uz Latviju, latvieši, kuŗi nevarēja atbildēt, vai tuvāko piecu gadu laikā pārcelsies uz Latviju, latvieši, kuŗi neplāno pārvākties uz Latviju. Par galveno motivāciju reemigrācijai uz Latviju tiek minēta vēlēšanās sekmēt Latvijas attīstību un kā otrs galvenais iemesls tiek minēta vēlme iegūt starptautisku pieredzi.

Ukrainā oficiāli atklāts trešais Latvijas Goda konsulāts

25. janvārī, klātesot Latvijas vēstniekam Ukrainā Jurim Poikānam, Latvijas Saeimas deputātu delegācijas un Ukrainas amatpersonām, Čerņihivas pilsētā svinīgi tika atklāts Latvijas Goda konsulāts. Goda konsules pienākumus Čerņihivā un Čerņihivas apgabalā pilda Jeļena Višņakova. Uzrunājot goda konsulāta atklāšanas sarīkojuma dalībniekus, J. Poikāns uzsvēra, ka kon-

sulāta atklāšana šajā apgabalā kalpos par spēcīgu stimulu abu valstu attiecību padziļināšanai.

EPPA komiteju vadībā ievēlēti Latvijas delegācijas pārstāvji

Francijas pilsētā Strasbūrā notika Eiropas Padomes Parlamentārās Asamblejas (EPPA) ziemas sesija. Par EPPA Juridisko lietu un cilvēktiesību komitejas priekšsēdi ievēlēta EPPA Latvijas delegācijas vadītāja Inese Libiņa-Egnerē. Savukārt Latvijas delegācijas loceklis Boriss Cilevičs ievēlēts Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnešu vēlēšanu komitejas priekšsēža amatā.

Jaunās valdības aprises

Ministru prezidenta amata kandidāts Māris Kučinskis vienojās ar Vienotību par darbu nākamajā valdībā.

Vienotība piekritusi tam, ka partijas pārziņā būs piecas ministrijas – Iekšlietu ministrija, Ārlietu ministrija, Labklājības ministrija, Izglītības un zinātnes ministrija, kā arī Ekonomikas ministrija, atsakoties no vēlmes vadīt Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministriju. Ekonomikas ministrs būs arī Ministru prezidenta biedrs. Darbu turpinās pašreizējais ārlietu ministrs Edgars Rinkēvičs un iekšlietu ministrs Rihards Kozlovskis. Pārējo ministru amatu kandidāti vēl nav zināmi.

ZZS pārstāvji jaunajā valdībā būs sešos amatos – Ministru prezidents būs Māris Kučinskis, finanču ministre būs Dana Reizniece-Ozola, darbu turpinās aiz-

sardzības ministrs Raimonds Bergmanis, veselības ministrs Guntis Belēvičs un zemkopības ministrs Jānis Dūklavs. Satiksmes ministrs būs Uldis Augulis.

Darbu turpinās trīs Nacionālās apvienības pārstāvji – tieslietu ministrs Dzintars Rasnačs, vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs Kaspars Gerhards un kultūras ministre Dace Melbārde.

Māris Kučinskis un Solvita Āboltiņa

29. janvārī izdevies pabeigt nākamās valdības deklarācijas projektu, atstājot vien dažus redakcionāli precizējamus jautājumus. Jaunveidojamās valdības prioritāte būs Latvijas tautsaimniecības stiprināšana. Par galvenajiem rīcības virzieniem deklarācijā minēti investīciju piesaite, dabas resursu efektīva izmantošana, tautsaimniecību stiprināšana enerģētikas politikā, nodokļu politikas pārskatīšana un ēnu ekonomikas mazināšana.

Prognozēts, ka nākamajai valdībai Saeimā būs 61 balss, un līdz ar valdības apstiprināšanu plānotas arī izmaiņas Saeimas komisiju vadībā. Paredzams, ka Saeima valdību apstiprinās 11. februārī.

*

Valdībai demisionējot, Latvijas faktu pēdējie aptaujas dati rādīja, ka starp pieciem ZZS ministriem iedzīvotāji visaugstāk vērtēja aizsardzības ministru Raimonu Bergmani. Otrajā vietā bija zemkopības ministrs Jānis Dūklavs, trešajā – ekonomikas ministre Dana Reizniece-Ozola. Savukārt veselības ministru Gunti Belēviču un labklājības ministru Uldi Auguli iedzīvotāji vērtēja negatīvi, un viņiem bija zemākie reitingi visā valdībā.

Saeimas deputāts Ainars Latkovskis (Vienotība) LTV sacīja, ka Raimonu Bergmani bieži vien asociē ar jomu, kuŗā viņš bija populārs, un atceras viņu kā spēkavīru, bet, strādājot Saeimā, viņš pierādīja, ka aizsardzības tema viņam nav sveša un viņam ir liels potenciāls.

Mūžībā aizgājusi izcilā vēsturniece Ruta Dinbergs

Ārlietu ministrija skumjās paziņo, ka 29. janvārī ASV galvaspilsētā Vašingtonā notika atvairšanās no mūžībā aizgājušās bijušā Latvijas vēstnieka Amerikas Savienotajās Valstīs Dr. Anatola Dinberga dzīvesbiedres Dr. Rutas Dinbergs. ĀM izsaka visdziļāko līdzjutību tuviniekiem un visiem Dinbergu ģimenes draugiem, mūžībā aizvadot izcilo vēsturnieci un patiesu Latvijas aizstāvi. R. Dinbergs mūžu veltījusi vēstures pētīšanai un mācīšanai Montgomeri universitātē, padziļināti pievēršoties 17. un 18.

gadsimta Eiropas, Tuvo Austrumu un Latīņamerikas vēsturei. R. Dinbergs vienmēr bijusi jaunu ideju cienītāja. Pateicoties viņai, universitātes programmā tika ieviesti priekšmeti "Sievietes loma vēsturē" un "Pārtikas nozīme vēsturē". 1995. gadā, pārtraucot darbu universitātē, R. Dinbergs organizēja un vadīja vēstures kursu interesentiem par Tuvajiem Austrumiem, seno Ēģipti, Eiropas un Krievijas vēsturi. Neskatoties uz aktīvo darbošanās izglītības jomā, viņa vienmēr atrada laiku un spēku atbalstīt arī savu dzīvesbiedru Anatolu Dinbergu, kuŗš par spīti visām grūtībām un briesmām 50 gadus aizstāvēja un noturēja neatkarīgās Latvijas valsts ideju pasaulē. Latvijas diplomāts Dr. Anatols Dinbergs 50 gadus cīnījās un nezaudēja cerības par brīvu Latviju. Tās karogs visus gadus plīvoja pie Latvijas Republikas vēstniecības ēkas Vašingtonā. A. Dinbergs bija dzīvs Latvijas turpinātības piemērs, viņš sāka darbu Latvijas konsulātā Ņujorkā pirms okupācijas un turpināja diplomāta misiju kā vēstniecības vadītājs līdz Latvijas atjaunošanai 1991. gadā, kad Dr. A. Dinbergu iecēla par pirmo atjaunotās Latvijas vēstnieku ASV.

Ņujorkā noris Latviešu kultūras dienas

Jonkeru baznīcā Ņujorkā 31. janvārī notika sarīkojums "Latviešu kultūras dienas". Koncertēja THEIA klavieru Trio (Aija Rēķe – vijole, Daniel Dickson – čells un Han Nah Son – klavieres).

Dace Aperāne stāstīja ar mūzikāliem paraugiem par viņas klaviermūzikas albumu "Skaņas un atskaņas". Godināja Latvijas un Amerikas Latviešu apvienības laureātus.

Vēstniecībā Berlīnē demonstrē latviešu filmu "Ručs un Norie"

31. janvārī Latvijas vēstniecībā Berlīnē tika demonstrēta latviešu dokumentālā filma "Ručs un Norie", kas 2015. gadā saņēmusi nacionālās kinobalvas "Lielais Kristaps" apbalvojumus četrās kategorijās, tai skaitā kā gada labākā pilnmetrāžas dokumentālā filma.

Filmas demonstrēšanu vēstniecībā rīkoja Berlīnes latviešu skoliņa (Lettische Kinder und Kulturgemeinschaft in Berlin e.V.) un atbalstīja Latviešu kopība Vācijā. Pēc filmas noskatīšanās režisore Ināra Kolmane sniedza ieskatu filmas tapšanā, kā arī atbildēja uz skatītāju jautājumiem.

Dzintars Čiča atgriežas ar jaunu soloprogrammu

2016. gada 13. martā plkst. 15 Rīgas Latviešu biedrības nama Lielajā zālē soloprogrammā "Dvēsele vaļā" koncertēs iemīļotais čigānu izcelsmes latviešu dziedātājs Dzintars Čiča. Ši būs mūziķa pirmā programma pēc atgriešanās no Lielbritānijas, kur mākslinieks dzīvojis pēdējo pusotru gadu.

Dzintars Čiča

Programmā "Dvēsele vaļā" skanēs gan iemīļotas dziesmas, gan jaunumi, Raimonda Paula skaņdarbi, kas solista dvēselei ir sevišķi tuvi, kā arī čigānu tautasdziesmas, kas tik īpaši skan tikai un vienīgi Dzintara Čičas izpildījumā. Katrai programmas dziesmai ir būtiska saikne ar mākslinieka personisko piedzīvoto.

Pasaules latviešu glezniecība Rēzeknē

Jānis Strods (ASV), Podnieces pasaule

5. februārī Latgales Kultūrvēstures muzejā Rēzeknē, Atbrīvošanas alejā 102, tiks atklāta izstāde "Pasaules latviešu glezniecība". Izstāde tapusi sadarbībā ar nodibinājumu "Pasaules latviešu mākslas centrs", kas izveidots un darbojas Cēsis ar mērķi veicināt mākslas vērtību saglabāšanu, ko radījuši Otrā pasaules kara rezultātā ārpus Latvijas devušies latviešu mākslinieki un ārzemēs dzīvojošā jaunā mākslinieku paaudze. Izstāde nav veidota tematiski, bet parāda vienu daļu no plašās ārpus Latvijas tapušās mākslas dažādības. Apmeklētāji varēs tuvāk iepazīties ar Augusta Annusa, Fridriha Milta, Niklāva Strunkes, Jāņa Gaiļa darbiem, kas tapuši ārpus Latvijas. Izstādē pārstāvēta virkne mākslinieku, kas savu radošo briedumu saņieguši ārpus Latvijas, – Laimonis Mieriņš (Anglija), Jānis Kalmīte, Ģirts Puriņš, Gerda Roze, Ojārs Šteiners, Voldemārs Avens, Oskars Skušķis, Jānis Strods (ASV), Jānis Annus (Vācija) u.c., kā arī mūsdienu latviešu diasporas mākslinieki – Valda Oestreichere (Kanada), Jānis Rūdolfs Nedēļa, Māris Raudziņš (Austrālija), Kārlis Rekevičs, Gints Grīnbergs, Lelde Vinters Ore (ASV) u.c.

Ziņas sakopojis P. Karlsons

(Lasiet Franka Gordona rakstu "Kur demokrātijai nav izredžu" 5. lpp.)

LAIKU UN VIETU MIJĀS

FRANKS GORDONS

International New York Times ir elitārs laikraksts, un tā lasītāju loks ir zināmā mērā “izmeklēts”. Ņemot to vērā, mani tomēr saķītināja šīs avīzes 22. janvāra numurā publicētais paziņojums: no š. g. 14. līdz 18. septembrim (!) Grieķijas galvaspilsētā notikšot “Atēnu demokrātijas forums”, ko organizējis šis cienijamais laikraksts kopā ar *The UN International Day of Democracy*. Foruma ietvaros – konference ar Pola Krugmana piedalīšanos; Roberts Kohens būšot “globālas sarunas” moderātors, kas risināsies “antikajā Agorā”, notikšot studentu debātes vecajā Grieķijas parlamenta ēkā, un šī sarīkojuma dalībnieki un viesi baidīsot pastaigu – kur tad citur – Akropoles pavēni. Gads vēl tikai pa istam sākas, bet elitārais laikraksts aicina interesentus gatavoties lielajai diskusijai un pastaigai zem zilajām Helladas debesīm septembrī vidū! Kas tad viss vēl varētu notikt līdz rudenim... Protams, pirms 2500 gadiem tur kārts demokrātijas šūpulis, bet tas viss, manuprāt, at-

gādina traģifarsu – *bla-bla* bez gala. Sekulāra svētība un gudras plāpas par demokrātijā, kuŗa līdz septembrim, baidos, cietīs ne vienu vien sakāvi.

Eiropa joprojām raustās krampjos, ko izraisījuši bēgļu plūdi, un ne tikai nelaimīgā Sīrija, bet arī Afrika kopumā – ieskaitot to, kas dienvīdus no Sahāras – demokrātijai ir zudusi. Protams, patlaban notiek Rietumu civilizācijas un radikālā islāma pretstāve, bet šajos plašumos demokrātijai nav izredžu ne tikai musulmaņu archaiskā dzīvesveida dēļ.

2011. gada janvārī Kairā, *Tahrir* laukumā, “viļņojās ļaužu jūra” un sākās t.s. Arabu pavasaris. Rietumzemju vērotāji nopriecājās: jaunieši, bruņojušies ar pirmajiem viedtālruniem, sacēlušies pret despotu Mubarku un beidzot panāks, ka tiks sarīkotas īstas vēlēšanas, bez niķiem un stīķiem. Mubarakš gāzts, vēlēšanas notika, islāmists Morsi guva pārsvaru pār “liberālo jaunatni” un pats kļuva par despotu, kurš savas “Musulmaņu brālī-

bas” vārdā ieviesa tumsonīgos šariata likumus. Sākās asiņainas sadursmes starp Morsi piekritējiem un pretiniekiem, kamēr ar virsniecības atbalstu varu uzurpēja ģenerālis Sisi. Morsi cietumā, viņa piekritējus vajā bez žēlastības, un Ēģiptē atkal valda dzelzaina, brutāla kārtība – tā kārtība, kas tagad ASV prezidentam Obamam pa prātam, jo Sisi apņēmis iznīdēt terroru gan Nilas ielejā, gan Sinaja pussalā.

Demokrātijai šai telpā nav kur likties. Un Lībijā, kur tāpat 2011. gadā tika gāzts despotiskais un ekscentriskais Muamars Kadafi, tagad savā starpā plēšas divas valdības – katra ar saviem kaujiniekiem, jo šī zeme faktiski sastāv no trijām vēsturiskajām provincēm – Tripolitanijas, Kirenaiķas un Fezzanas, un katrā no tām ir savas ciltis, klāni, feodālās dzimtas.

Cik aizpērn un pērn jau skaidrots, ka nav tādas sīriešu nācijas, nav tādas irākiešu tautas. Antante – Anglija un Francija – 1916. gadā ar lineālu novilkta līnijas uz papīra, sadalot Osmaņu imperi-

jas atlūzas. Sīrijas asiņainais pilsoņkarš, kas padarīja par bēgļiem četrus miljonus tās iedzīvotāju, ne ar kādu demokrātisku iznākumu nebeigsies, jo pretšķības starp alavītiem, sunnītiem, druziem, kurdiem nav pārvaramas.

Un ko Bušs juniors panāca Irakā, upurējot 4000 amerikāņu karavīru dzīvības? Līdz Pirmajam pasaules karā šajā Divupju zemē bija trīs Otomaņu impērijas provinces – Mosulas, Bagdādes un Basras vilajeti: ziemeļos kurdi, vidienē sunnīti, dienvidos šīti. Varbūt katrā no šiem trijiem vilajetiem būtu domājams savs daudz maz demokrātisks valstiskums – bet Bušam junioram nepietika drosmes?

Chaosam lemtā Afganistāna: pirms 150 gadiem tur lauzā sprāndu briti, necik sen Kremli 10 gadus no vietas veltīgi mēģināja pakļaut šo zemi savam iešpaidam, un prezidents Obama nu spiests atzīt, ka Buša juniora ekspedīcija Afganistānā tāpat izrādījies veltīga: ar vai bez talibiem – puštunu un citas turienes

ciltis nav savaldāmas, parlamentārai demokrātijai tur nebūt.

Tikpat mazas, šķiet, ir izredzes nostiprināties demokrātijai t.s. Melnajā Afrikā pat neatkarīgi no islāmīcīgo un kristiešu konfliktiem. Kas galu galā ir Zambija, Zimbabve, Benina, Burkina Faso, Mali, Uganda, Tanzānija, Malavi? Tās ir “afrikāniski pārdēvētās” bijušās Anglijas un Francijas kolonijas, kuŗu robežas 19. gadsimta beigās tika ar lineālu uz papīra nospraustas, ignorējot daudzo cilšu etnisko areālu, dialektus, īpatnības. Tikpat kā nevienā no šīm pēc Otrā pasaules kara nodibinātajām jaunvalstīm demokrātijai nav iesakņojusies. Apvērsumi seko apvērsumiem, prezidenti lido uz Londonu un Parīzi iepirkties Oksfordstrīta un Elizejas laukos, kamēr cilšu virsaiši rīko savus kariņus.

Arī tas ir kaut kāds laists, kamēr tiek sūtīti ielūgumi gudrām pārrunām par demokrātijā Akropoles pavēni...

KĀRLIS STREIPS

Nevarētu teikt, ka esmu īpaši sportisks vai atlētisks cilvēks. Visgrūtāk man iet ar tiem sporta veidiem, kuŗos kaut kas ir jānoķer, – šai ziņā esmu diezgan lempīgs. Gluži neaktīvs arī neesmu, daudz eju kājām, citreiz braucu ar velosipēdu. Vispār man, Rīgas centrā dzīvojot, nav automobiļa, nebūtu jau arī īsti, kur to glabāt, un vispār tas ir dārgs priekšs. Tāpēc reizēm sajūtos gluži “zaļš” esam – nepiesārņoju vidi ar izplūdes gāzēm. Turklāt no visas sirds atbalstu tos mūsu valsts iedzīvotājus, kuŗi atšķirībā no manis ir sportiski. Tā, piemēram, aizgājušajās brīvdienās notikušajās Eiropas daiļslidošanas meistarsacīkstēs 17 gadus vecā **Angelīna Kučvaļska** ieguva augsto ceturto vietu! Tas nemaz nebija tik sen, kad viņa kādā intervijā teica, ka ar krievu daiļslidotājiem viņa konkurēt nevarot. Izrādās, var gan, un ziņots, ka meistarsacīkstēs laikā krievu *fani* vai koduši nagus, jo kādubrīd likās, ka Angelīna varētu iegūt trešo vietu un tā izslēgt iespēju, ka krievietēm uz pjedestāla būs visas trīs vietas. Nesanāca, bet varēja sanākt, starp citu, Angelīna sasniedza jaunu personīgo un arī Latvijas rekordu. Malace!

Tajās pašās meistarsacīkstēs par vienu gadu jaunākais **Deniss Vasiļjevs** izcīnīja 12. vietu. Malacis, kaut vai tāpēc, ka daudzu gadu garumā Latvijai ar daiļslidošanu bijis tā, kā bijis. Varbūt Deniss un Angelīna mūsu valsti šajā sporta veidā var iecelt saulītē? Lai veicas!

Savukārt citos sporta veidos mūsu cilvēkiem iet vēl labāk. Skeletonists **Martins Dukurs** jau vairākus gadus ir pilnīgi nepārspēts – pasaules kausu viņš ieguvis 2009., 2010., 2011., 2012., 2013. un 2014. – 2015. gadu sezonā. Arī vecākajam brālim **Tomāsam** rezultāti bijuši gluži labi. Divi malači.

Kamaniņu sportā divvietīgajās kamanās ar labiem rezultātiem brauc brāļi – **Juris un Andris Šici**, divreiz uzvarētis Eiropas meistarsacīkstēs stafetē, 2010. gada Olimpiskajās spēlēs sudraba, bet aizpērnajās Olimpiskajās spēlēs – bronzas medaļa. Pēc 2010. gada spēlēm abus brāļus nācās intervēt Latvijas radio raidījumā “Aktuālais temats.” Savas medaļas viņi bija atnesuši līdzī. Teicu, ka es pirmo reizi mūžā turu rokās olimpisko medaļu. Viņi pasmaidīja un teica: “Mēs arī.”

Vispār ziemas kamaniņu sporta vēsture mūsu valstī ir itin gaŗa, bobsleja un kamaniņu trase Siguldā tur ir tieši tāpēc, ka mūsu sportisti spēja konkurēt visaugstākajā līmenī. Nupat notikušajā Eiropas kausa izcīņās posmā **Ivo Šteinbergs** ieguva ceturto vietu, savukārt kārtējā pasaules kausa izcīņās posmā bobslejā **Uģis Žaļims un Intars Dambis** ieguva sudraba medaļu. Pasaules kausa reitingos patlaban U. Žaļims ir otrā, bet Oskars Melbārdis – sestajā vietā.

Tenisā savulaik ar ļoti labiem rezultātiem mūsu valsti pārstāvēja Larisa Neilande, lielākoties tas gan bija zem PSRS karoga,

piemēram, Francijas atklāto meistarsacīkšu finālā 1989. gadā viņa dubultspēlē kopā ar Natašu Zverevu pieveica Štefiju Grāfu un Gabrieli Sabatini, savukārt divus gadus vēlāk viņas abas uzvarēja Vimbldonā. Šolaiku Latvijas labākie tenisisti ir **Ernests Gulbis**, kuŗš gan laika gaitā ir sasniedzis visnotaļ nepastāvīgus rezultātus, savulaik viņš bija starptautiskā tenisa pirmajā desmitniekā, bet pagājušā gada beigās tikai 81. vietā. Savukārt **Anastāsija Sevastova** nupat ir atgriezies pirmajā simtniekā.

Vai zināt, ka ir arī tāds sporta veids, kuŗa cilvēks ir kļuvis par pasaules čempionu piecas reizes pēc kārtas, runa ir par **Kristeru Sērgi un Arti Rasmani**, kuŗu tā dēvētā blakusvāģa ekipāža (motocikls ar blakusvāģi) pēdējo reizi čempiona titulu izcīnīja 2002. gadā.

Jūs noteikti zināt arī par mūsu sportistu panākumiem ledus hokejā. Patlaban Nacionālajā hokeja līgā spēlē **Zemgus Girgensons**, lasītāji, iespējams, atcerēsies, ka aktīvi balsojot, mēs panācām to, ka viņš var spēlēt zvaigzņu spēlē. Savukārt savulaik NHL spēlēja **Sandis Ozoliņš** (2006. gadā ar savu *Colorado Avalanche* komandu viņš ieguva Stenlija kausu) un **Artūrs Irbe**, kuŗš 1994. gadā *San Jose Sharks* komandā tika atzīts par gada labāko spēlētāju.

Olimpiskajās spēlēs neatkarīgās Latvijas pārstāvjiem kopumā ir trīs zelta medaļas – vingrošanā to saņēma **Igors Vichrovs** 2000. gadā, savukārt 2008. un 2012.

gadā BMX ritenbraukšanā – **Māris Štrombergs**.

Vēl ir arī 15 sudraba medaļas (pirmā tālajā 1932. gadā Losandželosā, kad to 50 km soļošanā ieguva **Jānis Daliņš** un astoņas bronzas medaļas. Lielvalsts laikā Latvijas pārstāvji izcīnīja 21 zelta medaļu, lielākoties komandu sportos, taču, piemēram, 1968. gadā Mehiko tādu ieguva šķēpmetējs **Jānis Lūsis**, bet 1980. gadā Leikplesidā kamaniņu sportā – **Vera Zozuļa**. Turēsim ikšķus, lai šo sarakstu mūsu sportisti papildinātu šā gada Olimpiskajās spēlēs Brazīlijā.

Te, starp citu, jāteic, ka, visticamāk, zelta medaļas mājās pārvedis nevis Olimpisko, bet gan Paroolimpisko spēļu dalībnieki. **Aigars Apinis** ir trīskārtējs zelta medaļas ieguvējs – 2004. un 2008. gadā diska mešanā, bet 2012. gadā – lodes grūšanā, kopumā šā vīra kontā ir visu trīs kalumu paraoolimpiskās medaļas. Starp citu, angļu valodā ir vārds *disabled*, kas man liekas ārpriekš. Es, pie pilnas veselības un saprašanas būdams, lodi droši vien nevarētu pagrūst tālāk par pāris metriem, bet cilvēks ratiņkrēslā to dara Paroolimpisko spēļu kategorijā un ar izcilēm rezultātiem. *Disabled* viņš nav nekādā gadījumā.

Un kur nu vēl **Kristaps Porziņģis**! Gados pavisam jauns puisis, nūdien ražens augumā, brīdī, kad komanda *New York Knicks* viņu izvēlējās Nacionālās basketbola asociācijas ceturtajā kārtā, komandas *fani* bija gau-

žām neapmierināti un nicinoši, taču kopš tā laika Kristaps sasniedzis nūdien labus rezultātus. Medijos ziņots par mazu zēnu, kuŗš brīdī, kad izvēlējās tieši Kristapu, apraudājās, pēc kāda laika basketbolists un puika satikās un viens otram piedeva... Vēl varu pateikt, ka pagājušā gada Ziemsvētku laikā bija daudz cilvēku, kuŗi dāvanā no manis vēlējās saņemt krekliņu ar Kristapa Porziņģa uzvārdu un numuru, bet izrādījās – krekliņi bija ļoti liels deficīts! Acīmredzot komanda un līga neparedzēja, ka cilvēks tik ātri kļuvis populārs. Katrā gadījumā malacis, un turēsim visi ikšķus, ka Kristaps neiedzīvosies savainojumos, kā tas notika ar savulaik ļoti daudzsoļo Andri Biedriņu!

Mūsu Latvija ir maza valsts, taču ar tādu skāņējumu pasaulē, kas nebūt neatbilst mazumam. Lielā mērā tas ir pateicoties kultūrai. Ikviens no mums nosauks vismaz pusduci pasaulslavenus operdziedātājus no Latvijas, starptautiski slavenus atskaņotājmāksliniekus, akadēmisko kori *Latvija*, komponistu **Pēteri Vasku** u.c. Savulaik **Marija Naumova** uzvarēja Eurovizijas dziesmu konkursā.

Latvijas vārdu pasaulē nes arī minētie sportisti, arī citi. Ikreiz, kad kādās meistarsacīkstēs tiek pacelts mūsu valsts karogs un atskan mūsu valsts himna, mums visiem kaklā savēlās kamols un acīs sarietas asaras. Lai nu būtu, ka mūsu sportisti un sportistes arī turpmāk ļautu mums priekš gaviļēt!

Par mazo Latviju, kas ir tik liela

EDUARDS SILKALNS

Stāstniekiem ir divas vispārpieņemtas konvencijas, kuŗas neesot labi lauzt. Sacerējuma sākumā nevajagot ļaut lasītājam viegli uzminēt, kā viss beigsies. Pirmajā personā jeb “es” – formā rakstīta darba beigās autoram stāstītājs jāatstāj dzīvs, jo galu dabūjis stāstītājs jau neko vairs nespētu izstāstīt. Māris Bērziņš **Svina garšā** parādījis, cik spožu romānu var uzrakstīt, pat ja šīs abas konvencijas lauz.

Grāmatas sākumā 24 g. v. Torņakalna mālderzellim Matīsam Birkenam neraža: viņam deformēta miesas daļa, bez kuŗas nevar pilnvērtīgi milēt meitenes. Risinājums tiek rasts nelielā operācijā, kas, Matīnam atkailinoties, varētu ļaut viņu noturēt par žīdu. Ja lasītājs vispirms būs uzzinājis no grāmatas aizmugurējā vāka, ka romāna darbība būs no 1939. līdz 1941. gadam Latvijā, viņam bez šaubām uzausis, ka, žīdu nīdēju nacistu okupācijas laikam iestājoties, izrādīsies, ka Matīss caur operāciju sevi iedzinis lielā nelaimē. Grāmatas beigās lasītāja aizdomas izrādās bijušas trāpīgas. – Otrās konvencijas pārkāpums 314. lappuses pēdējos trīs teikumos lasītāju sapurina, sagādā pat šoku: pats notikums ir iespējams, turpretim tā izstāstījums autora izvēlētajā formā ne. Pašas vēstures diktētajam un lasītājam pazīstamām “vispārējām” beigām jāliek līdzās romāna galvenās personas tomēr neparedzētais gals.

Glūži kā romānam ir divas

beigas, lielos vilcienos paredzamās un konkrētas personas gadījumā pārsteidzošās, tā arī darba virsrakstā nosauktajam svinam ir divēji pielietojumi: svinam var būt loma kā mīlestībā, tā naidā. Šo smago un toksisko metalu, kā lasām 77. lappusē, saturot sieviešu lūpu zīmulī (te, lūk, mīlestība, kuŗas Matīss alkst!), bet no svina gatavo arī šauterņu un lielgabalu lodes, kas tiek liktas lietā naida krāsainajā izpausmē, kaŗā. Matīsu, kas būtu vēlējis palaizīt lūpu krāsu un izbauzīt tās saldo garšu, simt lappuses tālāk trāpa svina lode, samaitā viņa mēli un vaigu, ļauj viņam izdvest vairs tikai patskaņus, un nu runa var būt vienīgi par kaŗa svinaino garšu Matīsa mutē (175., 180., 206. u. c.).

Literatūras par 1939. -1941. gadu mums nav mazums: ir liecības par laikmetu, gan patiesas, gan izdomātas, gan bez spiediena rakstītas, gan ideoloģiju noteiktas: ir akadēmiskas un vairāk populāras vēstures, ir memoāri, ir dažādu žanru daiļliteratūra. Kādas īpašības tad piemīt 75 gadus pēc attēlotā laikmeta publicētajam Māra Bērziņa romānam, kuŗu dēļ tas tiek visādi cildināts un godalgots? Nosaukšu četrus.

1. **Raits ritējums.** Nodaļas ir īsiņas, darbība aši pārslēdzas no vienas vietas un viena laika uz citu, notiek biežas it kā kadru maiņas, ar kādām mūsdienu steidzīgais lasītājs saradis kino un televīzijā. Nav dabas aprakstu, nav gaŗu pārdomu, nav personu raksturojumu, kas neizriet no viņu darbības un no dialogiem. Dialogu ir daudz. Visai neparasta no Māra Bērziņa puses ir viņa amatbrāļu, citu spalvas bruņinieku pakritizēšana par raitā rituma trūkumu viņu Latvijas pirmā neatkarības perioda darbos. Aleksandrs Grīns, piemēram, savu vēsturisko piedzīvojumu romānu **Tobago** sākot tā:

Pats gaŗākais mūŗa gājumus līdzinās ātri skrejošai dienai, kuŗas vakarā, atskatoties atpakaļ, mums izliekas, ka nupat vēl bija tveices stunda un nav nostaiģāts nekāds gaŗais ceļa gābals no tā britiņa, kad augšup kāpa saules vaģis un

iesāka žūt rīta rasa. (169. – 170.).

Ar Bērziņa varoņa Matīsa vārdiem izteikts uz galvošanu arī paša Bērziņa uzskats ir, ka šāds teksts ir *tik nomierinošs, ka plakstiņi salīp ciet.*

Citviet Bērziņš citē fragmentu no filozofa Paula Dāles grāmatas **Gara problēmas**, par kuŗu tas pats Matīss saka, ka viņam *jau no trīs teikumiem acis krīt ciet.* (248.)

Vārdus sakot, no visai cienjamiem priekšgājējiem Bērziņš it kā mācās, kā mūsdienās vairs nevajadzētu rakstīt.

2. **Raibs personāzs.** Autors sapulcinājis romānā etniskās izcelsmes un ideoloģisko uzskatu ziņā stipri daudzpusīgu cilvēku izlasi. Iepazīstam Matīsa patēvu, baltvācieti Volfgangu Vengeru, kuŗš, izrādās, tā pieķēries ne vien mūsu, bet arī savu senču dzimtenei Baltijai, ka nevēlas izmantot Hitlera piedāvājumu repatriēties, lai cik arī neprecīzs šis vārds, uz Lielvāciju. Turpretim Matīsa māte, latviete, drīzāk vēlētos piebiedroties repatriantam baram. Matīsa kaimiņš Jaceks Lokša ir polis, bet Matīsa kādreizējā klasesbiedra Rūdolfā Peles tēvs – žīds. Bunduru Kaŗa, savukārt, ir ne vien Rūdolfā, bet arī vāciešu draugs, kāds ir arī Pēteris Kārsiens. Lielāka doma ir Nikolajam Briskornam, sauktam arī par Koļu un Ņīnu. Viņš ir 40 gadus vecs un ir kā Matīsa tēvocis, tā viņa priekšnieks “balsināšanas, tapsēšanas un pervēšanas” darbos un viņa mentors. Tāds ļaužu konglomerāts tad nu ir “istā” augsne uzskatu sadursmēm, pārpratumiem un pāri darījumiem. Jāuzslavē rakstnieka izvēle par savu galveno personu izvīrīt āriešu cilmes proletārieti (jā, tādu, kam acis krīt ciet, lasot nopietnas grāmatas – skat. iepriekš!), jo ir gana daudz latviešu, kas uzskata, ka padomju okupanti vērsās pret buržujiem un inteliģenci, bet nacisti – tikai pret žīdiem un dažām skaitliski maznozīmīgām minoritātēm. **Svina garša** šādu uzskatu patīcami korģē.

3. **Faktuālu reiz presē un periodikā iespiestu materiālu ietilpināšana romānā.** Filmās nereti savij kopā nesen uzņemtas

kadru, kuŗu iecerētājs varētu būt rūpējies vairāk par panākamo efektu nekā par patiesības atklāsmi, ar arhīvos sameklētiem dokumentālfilmu vai nedēļas kronikas fragmentiem, kas visam pasākumam piešķir autenticitātes garšu. Arī Māris Bērziņš savā romānā ietilpina daudzu avīzrakstu fragmentus un pa vienam otram dzejolim, kas publicēti ap to pašu laiku, kad iepriekšējās vai turpmākajās lappusēs rosās viņa personāzs. Paņēmiens nav glūži jauns, pēdējos gados tādu izmantojusi Anna Velida Žigure savās Otrā pasaules kaŗa bēgļu sērijas **Viņi grāmatās Ceļā un Svešos pagalmos**. Bet nekādi papildu komentāri nav vajadzīgi, ja 13. – 14. jūnija deportācijas aprakstam, kur vagonus “piebāz līdz malām ar vēl siltām asinīm, izmisušu gaŗu un visrūgtākajām asarām pasaulē” (148.) seko raksti no 15. jūnija **Cīmas**, kur, protams, par deportācijām nav ne vārda, bet kur Padomju Latvijas rakstnieki, sapulcējušies savā pirmajā kongresā, apsverc dārgo Josifu Visarionoviču “par mūsu tautas atbrīvošanu no aspiēdēju jūģa”. (153.) Vēl tai pašā **Cīmas** numurā var palasīties par labību rūsas kaitīgumu laukkopībā un par Valsts operas un baleta teātra iestudējumu **Pa dzimto zemi**, kur bijusi iestrādāta **Balāde par Staļinu un Čekistu dziesma**. Jāatzīmē, ka romānu un tajā ietilpināto avīžu fragmentus var lasīt arī katru (s) par sevi, tomēr lielāks guvums būs, lasot visu tādā secībā, kādā tas grāmatā parādās.

4. **Spēcīgas vietas, gandrīz**

vai neaizmirstami skati. Līdzās nupat minēto deportāciju ainām graujošu iespaidu atstāj nāvei nolemto žīdu sarunas un citam cita drošināšana par to, kas viņus vistuvākajā nākotnē varētu sagaidīt. Lasītājam, kas zina patieso iznākumu, ar asarām acīs jālasa par viņu maldīgajām cerībām uz dzīvības saglabāšanu. Dažus gadus vēlāk, pēc atkārtotās okupācijas no Padomju puses, mūsu pašu cilvēki taču melsa un baumoja stipri līdzīgi, izsakot cerību, ka “amerikāņi mūs atbrīvos”. Grāmatas izskaņā autors vēlējis nodrukāt daudzās rindu rindās veselās 13 lappusēs asteriskus, katrai no šīm zvaigznītēm pārstāvējot kādu nacistu nogalinātu cilvēku. Par to, vai šī ir tikai kaprīze vai triks (angļu *gimmick*) jeb vai tā ir pienācīga goda nodošana vardarbīgi nogalinātajiem, domas var dalīties. V. G. Zēbalds 2001. gada romānā **Austerlics**, nonācis līdz žīdu iznīcināšanas attēlošanai, pēkšņi pārgāja uz izteiktu apziņas plūsmas rakstīšanas paņēmienu, ignorējot pat visus teikumu un rindkopu veidošanas un pieturas zīmju lietošanas ieradumus. Doma acīmredzot, tāpat kā mūsu Mārim Bērziņam, bijusi tāda, ka ārprātīgus notikumus drukā vai atspoguļo tikai ar ārkārtīgiem paņēmienu.

2016. gada 4. februāri Nacionālajā teātrī pieteikta **Svina garšas** drāmatizējuma pirmizrāde, drāmatizētāja vārds teātrī pieejamos informācijas materiālos nav nosaukts. Labākais vēlējumus, kādu drāmatizējumam var izteikt, ir, lai tas neatpaliktu aiz romāna kvalitātes.

Visas Latvijā iznākušās grāmatas varat iegādāties pie lielākā grāmatu tirgotāja

“LATVIJAS GRĀMATA”

SIA “L. Grāmata”

Rīga, Elijas iela 17, LV-1050

Tāl. +371 67223294

Tālrunis +371 67227248

E-pasts: lgramata@lgramata.lv

Gada vārda titulu iegūst “atkraste”; spārnotais teiciens – “salauztā slotaskāta krimināllieta”

Aptauju jau trīspadsmito gadu rīkoja Rīgas Latviešu biedrības Latviešu valodas attīstības kopa sadarbībā ar Latvijas Rakstnieku savienību un LZA Terminoloģijas komisiju. Par 2015. gada vārdu atzīta **“atkraste”**, savukārt spārnotā teiciena titulu saņēma **“salauztā slotaskāta krimināllieta”**.

Rīgas Latviešu biedrības (RLB) Latviešu valodas attīstības kopa paziņoja, ka vārdu **“atkraste”** valodnieki iesaka izmantot turpmāk, runājot par jūras daļu, kuŗā iespējams veikt saimniecisko dar-

bību un kas atrodas tālāk par piekrastes joslu. Šis vārds veidots pēc latviešu valodas likumībām un paplašina terminoloģiju. Starp gada vārda kandidātiem bija tādi vārdi kā “pārzīmološana”, “ritdienīgs”, “daksītis”, “papēzmeitene” un “Porziņģis”. Vārda “Porziņģis” parādīšanos topā skaidroja kā teju vienīgo latviešu vārdu, kas skanējis visā pasaulē.

Gada nevārda titulu šogad piešķirts vārdam **“uzstādījums”**. Šī vārda konkurenti bija arī “Kleever”, “brančs”, “sadalāmie bēģļi”, kā arī

“oriģinālā māsa”. Žūrija uzskata, ka vārds “uzstādījums” šogad atkal tika lietots ļoti aktīvi arī gadījumos, kur būtu labāk lietot šī vārda sinonīmus.

Savukārt par gada savārstījumu atzīta **“instrukcija bērna lietošanai skolā”**.

Finālā iekļuvošo **spārnoto teicienu** vidū bija arī “Es tajā laikā biju Ķīnā”, “Ikviens, kas ēd no rokas, vismaz pāris reižu gribējis tajā iekost”, “Sods par braukšanu sabiedriskajā transportā” un “Mūs var glābt aukstums un nabadzība”.

Rīgas Latviešu biedrības balvu nolemts piešķirt **Vladim Spārem** kā asprātīgākās prātulas **“ikviens, kas ēd no rokas, vismaz pāris reižu gribējis tajā iekost”** autoram.

Rīgas Latviešu biedrības priekšsēdis Guntis Gailītis sacīja, ka valodas kopšana ir nepieciešama. Valodas mācīšanās, pēc Gailīša domām, pozitīvi ietekmē šādu kursu rīkošana, jo tie uzrunā visus Latvijā. “Saciņķe par gada vārdu ir ārkārtīgi rosinošs konkurss, kur var piedalīties gan sirmgalvis, gan bērns, kas pasaka pirmos vārdus.

Ja pie valodas apmācības nāk atraktīvā sacensība, tad kļūst interesantāk,” sacīja Gailītis.

Žūrijas locekle Ieva Kolmane sacīja, ka tendences valodā ir ļoti ilgas un lēnas, un ļoti reti gadās, ka tendences “uzzibsnī kā meteorīti”. Ilgstošās tendences saistītas ar citu valodu ietekmēm – angļu valoda un krievu valoda Latvijā patlaban dod stiprākas tendences. “Ir vesels lērums vārdu, ko uztveram kā paši savus vārdus, ignorējot, ka tie nākuši no citām valodām, piemēram, baznīca, zupa,” sacīja Kolmane.

INGŪNA DAUKSTE SILASPROĢE

“Es jau nekad neesmu viens. Man ir mans ceļš zem kājām. Un manas domas.”

Rakstniekam Gunaram Janovskim būtu 100

Rakstnieka literārā pasaule un tā varoņi dzīvo arī pēc autora, kuŗš nereti savos darbos ievijis paša pieredzēto, pārdzīvoto vai dzirdēto. Tas attiecināms arī uz rakstnieka Gunara Janovska pamatīgo literāro devumu – grāmatas lasa, viņa literārie varoņi dzīvo uz teātra skatuves, jo, kā atzinis rakstnieks: “Vairums no visa teiktā ir tomēr piedzīvots. Vai nu tiešā tādā veidā vai mazliet citādāk, bet tā ir mana dzīve” vai citā sarunā atzinis: “... es satiku visdažādākos cilvēkus, un tas viss man ir palīdzējis, devis vielu rakstīšanai. Man nebija jāizdomā. Pati dzīve deva ierosmi.” “Latvju enciklopēdijā” par Gunaru Janovski lasām: “Viņa personība dibinās uz emocionālo gaisotni, kas iegremdēta pagātnes ūdeņos, tāpēc neatsaucama, smeldzīga.”

1916. gada 8. februārī Somijas galvaspilsētā Helsinkos tālbraucēja kapteiņa ģimenē piedzima puīšs – Gunars Anatolijs Janovskis. Pats gan atzinis, ka gribētu būt dzimis Latvijā. Rakstniekam patīcis stāstīt par uzvārda iegūšanu, īstēni viņš esot Krūziņš un dzimtas saknes meklējamas Ventspilī un Aizputē. 1917. gadā ģimene pārcēlusies uz dzīvi vēju pilsētā Liepājā, bet 1922. gadā – uz Rīgu. Tolaik Gunars Janovskis latviski tikpat kā nav pratis, ģimenē runāts krieviski, latviešu un vācu valodu viņš iemācījies no kaimiņu bērniem, pagalmā un uz ielas spēlējoties, valodā bijis samanāms svešāds akcents. “Ziemu dzīvoju pilsētā un gāju skolā. Bet vasaras es pavadīju Daugavgrīvā, Bolderājā zvejodams. (...) Jūra, zveja, Bolderāja un tie cilvēki, ar kuŗiem tikos, ir palikuši atmiņā, ietekmējuši manu domāšanu un izjūtu par to, kas ir skaists un daļš, kā, piemēram, jūra un saulriets, un buras...” – vēlāk atminējās rakstnieks. “Daugavgrīva un Bolderāja – divi zvejnieku ciemati abpus Lielupes ietekai Daugavā. Šie ciemati nepalāiz projām neviena paša, tam neuzspiežot savas zīmes. Tā arī man ir tikusi zīme. Ne jau gluži uz pieres, vai uz rokas dilba. Tā ir iegrimusi, ieaudusies manā atmiņā. Kā dzeja. Melodija. Kā sāpīgs skaistums, kas man ir staigājis līdzī visu manu mūžu,” vēlākajos gados romānā “Laudis pie jūras” raksta Gunars Janovskis.

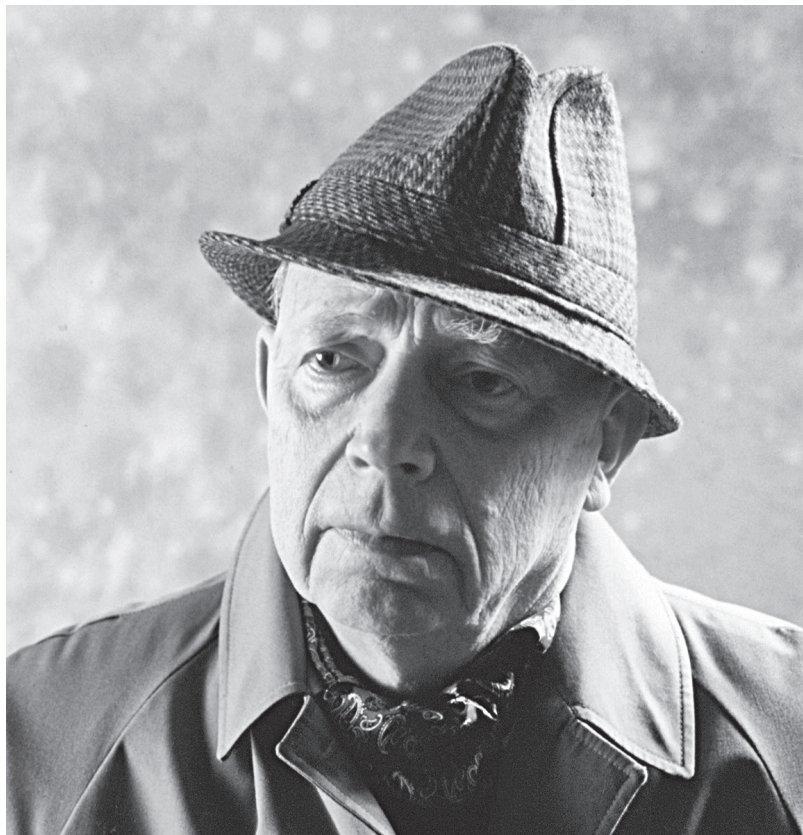
Viņš mācās 4. pilsētas pamatskolā, Rīgas 1. Valsts ģimnazijā, studē klasisko filoloģiju Latvijas Universitātē, tā gan neesot bijusi tuva sirdij, vienīgo prieku sagādājusī literatūra. “Latviešu valodas skolotājam apnika lasīt jūras aprakstus manos domrakstos. Viņa neizprata manus zēna gadus. Kamēr citi skolēni gāja ganos, palīdzēja tēva saimniecībā vai sportoja, es visas vasaras no astoņu gadu vecuma pavadīju, ar tēvu zvejodams jūrā, un tā palīdzēju pelnīt manu skolas naudu. [...] Es citu nezināju kā tikai jūru. Par ko citu gan varēju rakstīt?” Latvijā aizsākas darba dzīve – vairāki gadi Valsts papīru spiestuvē par korrektoru, par darbvedi un grāmatvedi, arī matroža darbs. Viņš pieredzēja, kā aizved paziņas. Viņu norīkoja par vācu

valodas tulku Jēkabpils apriņķa pārvaldē (1941-1944). Un tad, līdzīgi kā lielam skaitam latviešu, no degošās Liepājas, līdzīgi ņemot mugursomu, dzīvību un skaudru bēgļu neziņu, aizsākas bēgļu gaitas. Torna, bēgšana no krievu zonas, dzīve bēgļu nometnes barakās un liels trūkums. Tomēr rodas iespēja ar citiem bēgļiem studēt Bonnas Universitātē, tad vienu vasaras semestri vācu valodu Heidelbergas Universitātē, kur dzīma romāna “Ēnu menuets” iecere. 1947. gadā Gunars Janovskis izceļo uz Angliju, kas tolaik aicināja vienkāršā darba darītājus, galvenokārt vīriešus un jaunus neprecējušās sievietes. Viņš strādā ķieģeļu ceplī un cementa fabrikā. Tad šis vienkāršā darba laiks beidzās. Gunars Janovskis izveidoja otru ģimeni ar Rasmu Breikšu. Lielāko daļu mūža rakstnieks nodzīvoja Kaiju mājās Nottinghamas tuvumā, kur pirmo laiku strādāja par fermeri, stādīja arī mežu, augļudārzu, sieva kopa rozes, bet vēlāk viņš pievērsās tikai rakstniecībai. “...es iemācījos mīlēt laukus, man atklājās pretēji jūrai otra pasaule – zeme, mežs, daba.” Salīdzinoši vēl, ap 40 gadu vecumu, Gunars Janovskis sācis rakstīt, kaut gan, jau, iestājies Latvijas Universitātē, 17 gadu vecumā, zinājis, ka būs rakstnieks. Vien tolaik trūcis pieredzes, trūcis vielas, ko aprakstīt. “Es apzinājos, ka vēl neesmu nekas. Ka es esmu ceļā uz kaut ko un ka man ir dota iespēja mācīties, vērot, lasīt, izjust, saprast. Protams, aizkavēja jau arī kaŗš un pirmie trimdas gadi,” sarunā Mārim Čaklajam atzinis jubilārs. Pirmā publikācija Latvijā, tēlojums “Piezīmes ceļojot” ar pseidonīmu Gunārs Salna publicēta laikrakstā *Studentu Dzīve* 1938. gada 28. septembrī.

Gunars Janovskis ienāca trimdas literatūrā sešdesmitajos gados kā jauns, tomēr nobriedis rakstnieks ar romānu “Sōla”, ko vispirms publicēja laikrakstā *Londonas Avīze*, 1963. gadā apgādā “Grāmatu Draugs” tas iznāca kā toreiz vēl neiepazītā rakstnieka pirmā grāmata. Jānis Rudzītis autoru nodēvēja par “jaunu zvaigzni zvaigznājā”.

Pēc spilgtās debijas viņa nākamie darbi tika gaidīti, pirkti un lasīti. Jau 1956.-1957. gadā *Londonas Avīzē* 35 turpinājumos iespieda viņa romānu “Vilragā” (autora nosaukums Mērsragam, laikraksta publikācijā kļūdaini norādīts autora uzvārds – G. Jankovskis). “Nebija absolūti nekā cita, ko darīt, kā pašam savās domās dzīvot. Tur arī radās mani pirmie romāni,” atzinis rakstnieks. Tolaik trimdas literatūrā ienāca jauna, galvenokārt svešumā izglītojusies paaudze, kas nereti gāja modernās prozas meklējumu virzienā. Vēlīnais debitants Gunars Janovskis šajā pulkā bija savrupnieks, atzinis literatūrzinātnieks Benedikts Kalnačs. Un aizsākās garā rakstniecības un romānu jūdze. Rakstnieks rakstīja katru dienu, rokrakstā, par kuŗu viņa māte reiz teikusi: “... ļoti siks, (...) kā izārdīta dzija.”

Rakstniekam ir savas spēcīgās temas un skarbi emocionālie tēlo-

jumi; viņš pievērsās latviešu leģionāru likteņa tēlojumam kaŗa un svešuma gaitās “Bez ceļa” (1965), “Pie Torna”, “Pār Trentu kāpj miglā” (abi 1966. g.), “Pēc pastardienas” (1968), “Balsis aiz tumsas” (1972). Daudzi bijušie leģionāri, būdami vientuļnieki, kuŗi arī nometnēs nebija īsti vajadzīgi un nelabprāt tika pieņemti, tur dzīvojuši tumšos kaktos un reizēm pat slepeni, – bija pirmie, kas centās tikt projām. Arī tikt projām no atmiņu smaguma, “nomoda murgiem” un varbūt – lai sāktu dzīvot. Tomēr Gunara Janovska romāni rāda, ka arī citā zemē, vienkāršos darbos ejot, viņi nespēj tikt vaļā no kaŗa pieredzējuma, draugu zaudējuma, no tā, ka atradušies uz dzīvības un nāves trauslās robežas. Viņu dvēsele ir izdedzi. Viņi nespēj vairs dzīvot kā citi. Viņi ir izslāpuši mīlestības, tomēr no viņu sirds vairāk nāk rūgtums, viņi ir laika nocietināti, īsti nekur neiederas.

Otru Gunāra Janovska romānu tematisko loku veido Anglijas latviešu sabiedrības tēlojums: noveļu krājums “Svešumā” (1966), romāni “Kur gaiļi nedzied” (1974), “Un kas par to” (1978), “Novakare” (1980), arī stāstu krājumā “Kur sunim vieta” (1978) u.c. Svešumā dzīvojot, rakstnieks atgriežas 20. gadsimta 20., 30. gadu Latvijā – Rīgā un Pierīgā starp Bolderāju un Daugavgrīvu, top romāni “Uz neatgriešanās” (1973), “Kaijas klieudz vētru” (1977), “Ines” (1982), “Cilvēks, kas gribēja vairāk” (1987, kopā ar Laimu Kalniņu), novele “Laudis pie jūras” (1987), “Pilsēta pie upes” (1992) u.c. “Vai tev ir dvēsele, Trentas upe? Daugavai ir. Tāpat Gaujai. Vai ir kāda vieta okeanu dzīlēs, kur upju dvēseles tiekas? Tad stāsti, Trenta, Daugava, stāsti Susejai, ka tavos krastos ir mītis trimdīnieks,” atklāj rakstnieks romānā “Pār Trentu kāpj miglā”.

Rakstnieku saistījusī norvēģa Knuta Hamsuna daiļrade, tuvi bijuši igauņu Antona Tāmsāres un Augusta Gailita darbi; šajos trimdas romānos centrā ir vien-

tuļais trimdīnieks, kas, dzīvodams svešatnēs dabas vidū, gara acīm skata dzimtās zemes mežus, ūdeņus, saulrietus vai ausmas un savā vientuļībā jūtas vēl vientuļāks. Gunara Janovska darbiem raksturīga koncentrēta izteiksme, poētisks cilvēku un vides tēlojums, smeldzīgi skaudrs mīlestības un dzimtenes temu risinājums. Kritiķis Jānis Rudzītis rakstīja: “...varbūt esam ieguvuši sekmīgāko starp vairākiem latviešu rakstniekiem, kas centušies tuvojties ziemeļnieku prozas tradīcijām.” Spēcīgi izskan arī citi rakstnieka romāni – “Ēnu menuets” un “Dziesma mežam” (abi 1969), “Rolands” (1971), “Purvā” (1981), “Helmi” (1988), stāstu krājums “Smiekliņam” (1967), “Ieklausies naktī” (1975), “Gunars Janovskis stāsta” (1985), noveļu krājums “Nelūgtos ciemos” (1970), dzejoļu krājums “Paskaties kļāvā” (1974), “Vai ilgi vēl” (1989, abi kopā ar Indru Gubiņu), ir viencēliens “Liftā” (teātri 1971).

Kritiķis Jānis Andrupis rakstījis: “Viņa grāmatās dzīvo nepieredzētai varonībai un tikpat lieliem pazemojumiem cauri gājušais latviešu kaŗavīrs, tur gaŗajā svešumā jūdžē kustas trimdīnieks, tur šīs dienas apvārņņos parādās latvietis ar savu spēku un vājumu, gudrību un maldiem, labestību un sīkmanību. Bet aiz visa tā vienmēr klatu jūtams pats galvenais atbilžu meklētājs un izšķirīgais lielum – tauta tēvzemē”. Daudzo romānu autors atzinis, ka nevar uzrakstīt neko, kur pats kaut kādā veidā nebūtu līdzdalībnieks. “Pats esmu novērotājs, reti – galvenais varonis. Katrā manā grāmatā var sastapt mani, vienmēr klat ir kāds, kas skatās, vērtē, tas esmu es. Es pratu zvejojot, vēlāk trimdā zemi kopt.” Rakstnieks darbojās LPB Anglijas kopā, 1992. gadā tika uzņemts Latvijas Rakstnieku savienībā, par saviem literārajiem darbiem saņēmis arī godalgas. Latvijas Zinātņu akadēmija viņam piešķīra Goda locekļa diplomu, bet 1996. gadā rakstnieks saņēma Triju Zvaigžņu ordeni.

Vēl viena Gunara Janovska aiz-

rašanās bija gleznošana, viņš ilustrējis vairākas savas grāmatas. Mūža pēdējos gados rakstnieks pamazām zaudēja acu gaismu – nevarēja lasīt un rakstīt. Sāka gleznot, nācās pārcelties uz veco ļaužu mītni “Straumēnos”, mūžībā aizgāja sieva. Kad Gunars Janovskis iepazinās ar Sarmīti Ērenpreisu, viņš pārcēlās uz Kriku Nortamptonšīrā. Rakstnieks ieguva uzticamu dzīvesdraugu un krietnu palīgu rakstīšanas procesā.

Rakstniece Indra Gubiņa atminas, ka Gunars Janovskis bijis apveltīts ar izcilu balsi, gandrīz visu mūžu dziedājis koŗos un piedalījies visos Eiropā rīkotajos trimdas Dziesmu svētkos. Tie viņam bijuši dvēseles svētki, kad tauta, un it sevišķi lielais koris, saplūda dziesmās – tautas dvēselē. Viņš ar “Straumēnu” kori piedalījies arī Dziesmu svētkos Rīgā. Romānā “Kur gaiļi nedzied” lasām: “Bet vai tad tu nesaproti, ka tiem koris ir daļa no viņu dzīves. Kamēr var dziedāt, tikām liekas, ka laiks ir apstājies, ka vēl nav pienācis lielais bezcerīgais vecums, kas cilvēku nostumj sienmalī un kaktiņā.”

Latvijā izdotas vairākas rakstnieka grāmatas, bija iecerēta Kopotu Rakstu izdošana 17 sējumos (iznākuši 15), izdota grāmata “Mans dzīvesstāsts un 33 dzejoļi”. Vairāki rakstnieka prozas teksti drāmatizēti un iestudēti, tostarp veidojās veiksmīga radoša sadarbība ar režisoru Vari Braslu Valmieras teātri – “Sōla” (1993), “Izdedzi” (1994), “Gredzens uz tilta” (pēc romāna “Helmi”, 2009), Televīzijas teātri Gunas Balodes režijā tapa “Heidelbergas nakts” (pēc romāna “Ēnu menuets”) un “Sarkanā krāce”. Nacionālajā teātri Indras Rogas režijā – “Uz neatgriešanās” (2009, drāmatizējusi Inga Ābele), uzņemta Dzintras Gekas portretfilma “Gunars Janovskis” (1991) un Marutas Jurjānes “Sarunas ar Gunaru Janovski” (2001, filmēta 1997. gada vasarā Rīgā).

Rakstnieks ne reizi vien atzinis, ka nav ticējis, ka viņa grāmatas reiz lasīs Latvijā. Tomēr tā notika, rakstnieks pats pieredzēja un jūtās iepriecināts, redzot savas grāmatas Latvijas grāmatveikalu skatlogos. G. Janovskis cerēja, ka šeit viņa grāmatas būs atklāsmē, proti, jaunas un iepazīstamas pasaules, cilvēku likteņu un likteņgriežu atklāšana. 1999. gada septembrī sarunā ar dzejnieku Māri Čaklo rakstnieks atzinis: “Es dzīvoju Anglijā un neesmu mājās. Es atbraucu šeit, un es jūtu, ka es pieradu šeienei.”

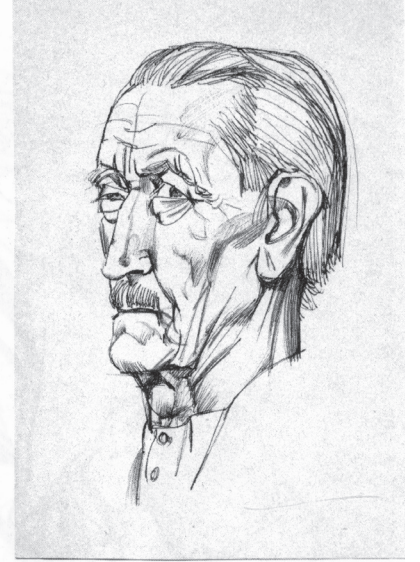
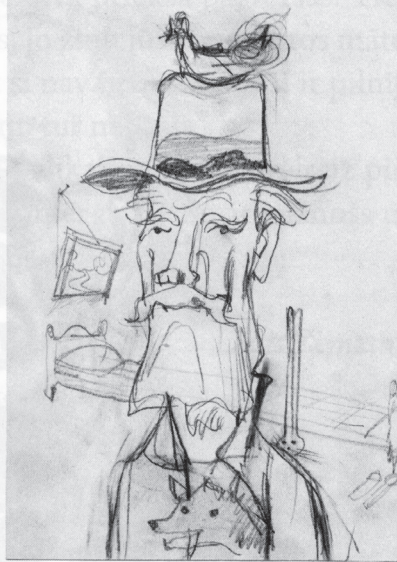
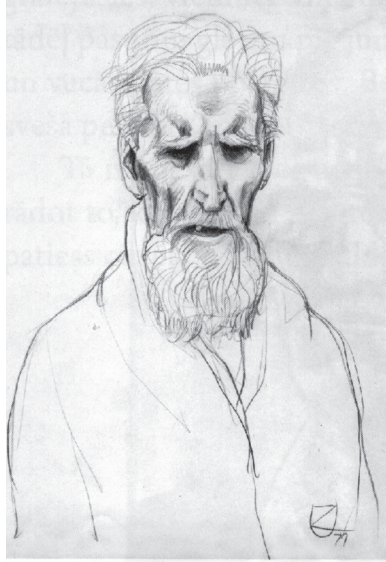
2000. gada 27. aprīlī rakstnieks aizgāja mūžībā, tika pārbedīts Rīgā. Mājupatgriešanās ceļš turpinās – 2012. gadā Valmieras teātri Vaŗa Braslas iestudētā “Klaidoņa lūgšana” tiek izrādīta arī 2016. gadā. Rakstnieka radītā pasaule ir tepat līdzās. Turklāt iespējams, ka Latvijas simtgades dāvanu pulkā būs arī režisora Viestura Kairiŗa spēlfilma “Pilsēta pie Daugavas”. Un vēl – 4. februārī Latvijas Nacionālajā bibliotēkā notika Gunaram Janovskim veltīts literārs sarīkojums, apliecinot, ka mūsu interese par rakstnieku nav gaisusi.

ĢĪMETŅU KUTELĪBAS

ULDIS ZEMZARIS

(Turpināts no Nr. 4)

No sirmo veču modeļiem man tomēr visizteiksmīgākie ir bijuši mans zīmēšanas skolotājs Kārlis Miesnieks un tuvais draugs koktēlnieks Artūrs Bērnieks, pie kuŗa desmit skaistas vasaras pavadiju Duntē. Ar izteiksmīgo sirmbārdi Bērnieku iepazinos jau kā modeli, jo profesors Tillbergs bija viņu uzaicinājis uz akadēmiju papozēt portretu klasē tajā gadā, kad es tur mācījos. Bērnieks bija iznācis no slimnīcas, saticis Tillbergu un žēlojies, ka pagaidām neko nevar strādāt, tādēļ profesors bija domājis tādā veidā viņam nedaudz palīdzēt. Artūrs Bērnieks savā kokgriezēja mākslā bija naivists primitivists, ko pēc kara periodā valdošā vara par istu mākslu neuzskatīja, lai arī 1937. gadā Starptautiskā izstādē Parīzē viņš bija apbalvots ar *Grand Prix*. Kā modelis viņš sēdēja apzinīgi un rāmi, rokas atbalstījis uz pašdarināta spieķa un, ieklausīdamies studentu draiskajās sarunās, pa reizei ko piebilda vai iesmējās. Pusdienot viņš nāca kopā ar mums, studentiem, kur lejā pagrabā bija iekārtota ēdnīca, un, izsacīdams savas atziņas par dzīvi un mākslu, aicināja braukt pa vasaru pie viņa uz Dunti – māja esot pašā jūras krastā. Tā izrādījās veca bijusī barona vasarnīca, kas jau divos aizvadītajos pasaules karos krietni izdemolēta, bet vieta patiešām romantiski skaista. Tā kā manā rīcībā bija sievastēva dāvinātais *Moskvičs*, ar to varēju viņam pakalpot. Bet savukārt jūras skatus pagleznot man ļoti kārojās, un tas abpusēji veicināja mūsu sadraudzēšanos. Pēc pirmā akadēmijā pabeigtā portreta es vingrinājos viņu skicēt vēl un vēl, jo viņš, kā mākslas sapratējs, to tikai atzinīgi atbalstīja. Duntē atklājās Bērnieka istais raksturs un veca lupatāinība ar dikajām krastā tupētāja pozām vai noņemšanās ap laivu, kad braucu ķert zušus. Patumšajā virtuvē, kas bija daudz maz sakopta telpa, es tvēru viņa izteiksmes pie galda vai atpūtas brīdī zvaļā uz salmu maisa kopā ar suni. Es iemanījos gleznot viņu jau bez tiešas pozēšanas, dažādi variēdams vecuma un vientulības tēmu. Profesoru Kārli Miesnieku sāku portretēt jau savos studenta gados. Viņš tad vēl bija gluži stingrs uz kājām, lai gan jau sirms un ar pavājinātu redzi. Ienācis no gaišā gaitēņa tumšākā telpā, viņš uzgrūdās taburetēm un molbertiem darbnīcā un savus audzēkņus vairāk atpazīna pēc balsīm. Tolaik viņam bija izdevīgi atgādināt to, ka Somijas ceļojuma laikā ir ciemojies pie Repina "Penatos", un sīki atstāstīja, kā tas bijis. Man radās asprātīga ideja kompozīcijas kursa darbā uzgleznot "Kārlis Miesnieks pie Ilja Repina", un pašu profesoru turpat ērti izlietot par modeli. Viņš tam piekrita un vēl uzaicināja atnākt līdzī un vēl uzaicināja esot uzgleznots Repina portrets, lai es īsti redzētu, kāds slavenais krievu gleznotājs ir izskatījies. Iecerētā kompozīcija man tomēr necik laba nepadevās. Toties es tuvāk iepazīnos ar savu profesoru

Kārlis Miesnieks

un iesāku viņa portretu. Viņu zīmēt bija interesanti, jo pompozais stāvs un vecīgā seja vienmēr iekļāvās stāstītāja izteiksmēs, un vaibstu līnijas bija stiegras, ekspresīvas. Kad viņu, kā redzi zaudējušu, no akadēmijas aizraidīja pensijā, es turpināju profesoru apciemot mājās, kur viņa lielajā pašbrūvētajā darbnīcā meistaram bija atlicis vairs tikai pavigrot un pakavēties atmiņās par spraiģajiem darbošanās gadiem, par dabas skaistumu un medībām, un par jaunību Piebalgā. Pamazām jau pilnīgā aklumā grimstot, viņš vairāk sēdēja atzveltnes krēslā, vēlāk gulēja gultā, bārdu izslējis, un ciemošanās reizēs man patika viņu atkārtoti variējot zīmēt, tā lietderīgi izmantojot mūsu tērēšanas stundas. Reizēm paņēmu līdzī savu mazo Alvi, kas bija sācis iet Rozentāla mākslas skolā, un arī viņam bija vajadzīgas skices, ko skolā uzrādīt. Miesnieks, sadzirdējis zīmuļa skripstināšanu uz papīra, jautāja: "Ko viņš tur dara?" – "Viņš jūs zīmē," paskaidroju. "Ā! Tas ir labi – zīmēt, tas ir pamatīgi, tas ir visam pamatā." Miesnieks uzticīgi pārstāvēja klasisko Pēterburgas Stiglica skolas metodiku.

Tā man sakrājās daudz tādas nežēlīgā vecuma un traģiskās sejas skices, un pēc tam es uzgleznoju portretu, kur Miesnieks aklumā iet, balstīdamies uz spieķa un ar otru roku taustīdamies tumsā. Nekā omulīgāka, kā redzat, šajā stāstījumā nav. Bet, kā jau teicu, vecos cilvēkus zīmēt var visbrīvāk un patiesāk – neviens nekontrolē, neilgojas izskaistinājuma – tā veidojas dziļāka atklāsme portretā. Tikai šie izteiksmīgie un mākslu izprotošie modeļi ir reti sastopami, jo ne katrs vecs cilvēks spēj gleznošanu rosināt. Tagad jau pats esmu astoņdesmitgadnieks un varu gleznot sevi kā sirmu veci,

spoguļi skatīdamies. Pašam sevi uzgleznot ir visai grūti, jo trūkst sānskata, trūkst objektīva sava rakstura izpratnes un neglaimojoša vērtējuma. Un tomēr – pašportretus ne velti vecuma vientulībā ir radījuši daudzi pazīstami mākslinieki. Visi pašportretisti ir mazliet glūnīgi, ar urdīgu skatienu un pat nirdzīgi vai drūmi. Tas no ilgstošas sevis vērošanas spoguļi un arī no tā, kā mākslinieks tur ierauga savu likteni.

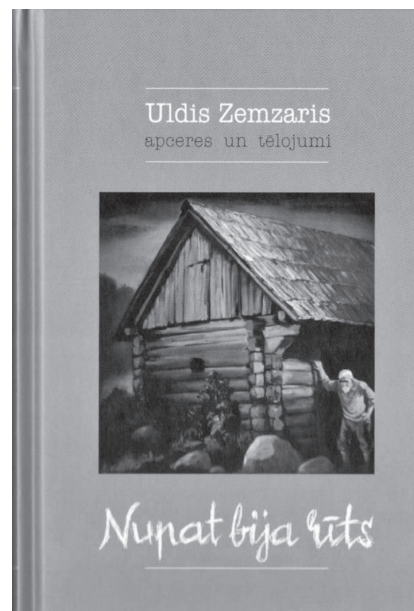
Lai jestrāk pabeigtu šo groteski tendēto portretista pieredzes atskaiti, jāpastāsta vienu cilvēcīgi attaisnojamo vājuma brīdi citkārt profesionālajā daiļradē. Viens nopietns kungs pasūtīja savas kundzes portretu, kuŗa gan ar īpašu izteiksmību neizcēlās. Bet mākslinieki taču savā iztēlē spēj atdzīvīnāt visu. Mēs abi ar sievu ieteicām kundzei uz pozēšanu

Veco cilvēku portreti

paņemt līdzī savas labākās kleitas, lai, kā profesors Tillbergs mani mācījis, varētu portretu pienācīgi "aranžēt", izceļot viņu kā dāmu. Izvēlējamies arī rotas, ieteicām matu sakārtojumu, un kundze uzgērba varbūt jau aizmirstu balles tērpu ar caurspīdīga zīda piedurknēm, ko uzgleznot nācās ar rūpību un prasmi. Arī pozu bijām izvēlējušies aristokrātiski cēlu. Darbs, lai arī noliecams parādes portrets, izdevās gleznieciski izturēts un veiksmīgs. Bet viņas vīrs, to ieraudzīdams, izsacās: "Nē! Tā nav viņa! Tā nepavisam nav mana sieva. Viņa mums mājās ir tāda mammiņa, tāda mīļa māte bērniem, bet te absolūti nav sev li-

dzīga." Tā kā pēc pārbaudītas pieredzes biju modeļi šajā pozā arī nofotografējis, tad rādījam bīdles kā līdzības pierādījumu. Bet satrauktais vīrs tikai atkārtoja: "Nē, nē! Arī fotografijās viņa nav sev līdzīga. Cik esam kopā fotografējušies, vienmēr viņa objektīva priekšā pārvēršas. Tieši tāpēc pasūtīju gleznu pie jums, jo zinu jūsu aparatos mātes un vecāsmātes portretus. Bet šī nav mana sieva, šī ir pilnīgi sveša persona, un bērni arī viņu tur nepazīs."

Tā nu pasūtīnātais portrets palika pie manis, vēlreiz pierādot to, ka parādes portrets tomēr nav īsti pārliecinošs un paties cilvēka rakstura atklājējs.

Serijā *Laika grāmata*
nākusi klajā mākslinieka
ULŽA ZEMZARĀ
astotā prozas grāmata

"NUPAT BIJA RĪTS".

Skaistā, krāsainā valodā rakstītas apercēres un vērojumi par dzīvi, dabu, cilvēkiem, tostarp par mums labi zināmiem. Grāmatā pašā autora gleznu reprodukcijas.

GRĀMATU VARAT IEGĀDĀTIES LATVIJAS GRĀMATU TIRDZniecības vietās vai, SAZINOTIES AR REDAKCIJU.

Hamburgā godina Latvijas Universitātes platīna mecenātu Kurtu Hāgenu

TOMS RĒKIS, Kurta Hāgena stipendiāts

Ši gada 24. janvārī Hamburgā, Ējendorfas kapsētā, notika Latvijas Universitātes platīna mecenāta Kurta Hāgena simtgadei veltīts piemiņas brīdis. Sarīkojumā piedalījās Latvijas vēstniece Vācijā Elita Kuzma, archibīskaps emeritus Elmārs Ernsts Rozītis, Latviešu biedrības Hamburgā priekšsēdis Dr. Andris Zemītis, Latvijas Universitātes fonda pārstāvji un stipendiāti, kā arī Hamburgas latvieši. Piemiņas brīdi Kurta Hāgena stipendiāti iepazīstināja klātesošos ar mecenāta dzīves gājumu, notika svētbriādis, un Kurta Hāgena kapa vietā tika atklāta mecenātam veltīta piemiņas plāksne. Ar mūzikālu sniegumu piemiņas brīdi papildināja Hamburgā dzīvojošā latviešu koklētāja Zaiga Vilde.

Raksta autors Toms Rēķis stāsta Kurta Hāgena dzīves gaitu // Foto: Laila Kundziņa

Latviešu biedrības Hamburgā priekšsēdis Andris Zemīte // Foto: Jānis Zvejnieks

DĀSNS NOVĒLĒJUMS

Kurts Hāgens bijis neparasts vientuļnieks, kas mūža nogalē novēlējis visus savus iekrājumus aptuveni 2,4 mlj. eiro apmērā Latvijas Universitātei, lai tās talantīgākajiem studentiem būtu iespēja gūt pieredzi Vācijas augstskolās. No viņa ziedotā kapitāla peļņas procentiem un dividendēm tiek izmaksāta Kurta Hāgena stipendija, kas ir paredzēta viena semestra studijām kādā no Vācijas augstskolām.

Latvijas vēstniece Vācijā Elita Kuzma savā uzrunā piemiņas sarīkojumā uzsvēra mecenāta Hāgena lielo ieguldījumu abu valstu sadarbības stiprināšanā, norādot, cik svarīga ir dotā iespēja studentiem papildināt zināšanas un gūt pieredzi Vācijas izglītības iestādēs. Piemiņas brīdi Dr. Zemītis nolasīja Latvijas Goda konsules Vācijā – senatores h.c. Dr. Sabīnes Zommerkampas-Homanes atmiņas par tikšanos ar mecenātu Hāgenu viņa mūža nogalē, kad tika sastādīts testaments. Zommerkampas-Homanes kundze stāsta, ka nu jau gandrīz pirms 17 gadiem viņa saņēmusi tālruna zvanu no kāda vīra, kurš teicis, ka steidzamā kārtā grib novēlēt savus naudas līdzekļus Latvijas studentiem. Tikšanās reizē vecā vīra pieticīgais izskats neliecīnājis, ka viņam būtu lieli līdzekļi, un tomēr ticams šķitis viņa stāstītais. Zommerkampas-Homanes kundze darīja daudz, lai palīdzētu īstenot Kurta Hāgena ieceri.

Līdz šim stipendiju ir saņēmuši jau 4 Latvijas Universitātes studen-

ti – Kintija Auziņa un Olga Senkāne no LU Vēstures un filozofijas fakultātes, Elīna Didrihsone no LU Bioloģijas fakultātes un Toms Rēķis no LU Ķīmijas fakultātes. Par stipendijas īpašo nozīmību runā tās saņēmēji. Filozofijas doktora studiju programmas studente Olga Senkāne stāsta: “Baltijas senākās augstskolas – Greifswaldes Universitātes Filozofijas fakultātei ir sena vēsture un tradīcijas. Esmu vairākas reizes tur stažējusies kā literatūrzinātniece. Universitātei ir brīnišķīga bibliotēka, kur esmu iecerējusi pavadīt lielāko daļu sava laika, apzinot sekundāro literatūru par F. Kafkas un H. Heses filozofiskā žanra darbiem, kā arī teorētiskus pētījumus par diskursīvās (jēdzieniskās) un tēlainās domāšanas attiecībām filozofiskā skatījuma vai pat sistēmas atklāsmē.” Olga atzīst, ka finansiālais nodrošinājums ļauj veselu semestri nedomāt par citiem darbiem un pienākumiem, bet pilnībā koncentrēties promocijas darba rakstīšanai.

Stipendiāts Toms Rēķis stāsta: “Pateicoties LU fondam un Kurta Hāgena stipendijai, varu daļu sava doktora darba pētījumu veikt Magdeburgā, Maksa Planka institūtā, kas ir viena no, ja ne pati prestižākā zinātniskā institūcija Vācijā. Pētnieciskais darbs saistīts ar optiski aktīvu zaļu vielu cietfāžu izpēti un to īpatnībām. Abi profesori, kuŗu vadībā darbojos, šajā ķīmijas apakšnozarē ir vieni no labākajiem pasaulē. Iegūtā pieredze ļaus paplašināt Fizikālās ķīmijas katedras pētniecības grupas kompetences sfēras, un pavadītais laiks

Piemiņas sarīkojuma dalībnieki pie Kurta Hāgena kapa // Foto: Jānis Zvejnieks

Vācijā dos iespēju attīstīt turpmāku starptautisku sadarbību.”

NEPARASTA VIENTUĻNIEKA DZĪVESSTĀSTS

Dāsnā mecenāta dzīvesstāsts gan ir noslēpumu apvīts, un līdz šim skaidri izdevies izsekot Hāgena gaitām tikai Latvijas periodā – līdz pagājušā gadsimta trīsdesmito gadu vidum. Kurts Hāgens dzimis 1916. gada 24. janvārī baltvāciešu – luterāņu ģimenē, kurā jau auga 4 gadus vecs dēls Rūdolfs. Ģimenes saknes rodama Kurzemē – Liepājā un Aizputē, kur vecāki – Antonija Vera Hāgena (dzimusi Lekme) un Kārlis Hāgens pavadīja jaunības gadus. Kurta bērnība līdz 9 gadu vecumam pagāja Liepājā, līdz ģimene pārcēlās uz Rīgu. Tēvs nodarbojās ar tirdzniecību, māte bija mājsaimniece. Ģimene dzīvoja Pārdaugavā, Kalnciema ielā. 1925. gadā Hāgeni pārcēlās uz dzīvokli centrā – Dzirnauvu ielā. Skolas gaitas K. Hāgens uzsāka Rīgas pilsētas 11. vācu pamatskolā, tur pabeidza piecas klases, taču sesto – pamatskolas pēdējo klasi – absolvēja Rīgas pilsētas 13. vācu pamatskolā ordinatora Blumentāla klasē. Īpaši Kurtam padevās dabas zinības, tāpēc 1930. gada jūnijā viņš tika uzņemts Rīgas pilsētas Vācu ģimnazijas 1.a zēnu da-

baszinību klasē. K. Hāgens iestājās arī ģimnazijā, mācījās ordinatora Mittelstedta dabaszinību klasē. Ģimnazijas laikā Kurtu interesēja sports – viņš bija iestājies Rīgas 1. velosipēdistu biedrības tenisa sektorā, tāpat papildus apguva arī angļu valodu. 1932. gada vasarā viņš saņēma ārzemju pasi ceļojumam, kad, domājams, arī aizsākās K. Hāgena kontakti ar Vāciju.

Šķietami bezrūpīgā un ģimeniskā pusaudža dzīve stipri izmainījās 20. gs. 30. gados. No ģimenes Dzirnauvu ielas dzīvokļa jau 1932. gadā aizgāja divdesmit gadus vecais brālis Rūdolfs. Viņš apprecējās ar lietuvieti Staņislavu Gintilis un pārcēlās uz dzīvokli Mūrnieku ielā. 1935. gadā izšķīrās Kurta vecāki, un janvāra beigās viņš ar māti pārcēlās uz dzīvokli Antonijas ielā, kur nodzīvoja tikai pāris mēnešu un vēlāk kopā ar māti apmetās Valdemāra ielā. Te brīžiem skrupulozi uzrakstītais mecenāta dzīves gājums kļūst noslēpumu un neatbildētu jautājumu pilns. Zināms, ka drīz vien pusaudzis Kurts ar māti Antoniju Veru Hāgenu pameta Latviju un devās trimdā uz Vāciju. No 1936. gada maija līdz 1937. gada augustam studējis Berlīnē, pēc tam 1937. un 1938. gadā Vīnē, kur Tēlotājmākslas akadēmijā it kā ieguvis diplomu aktier-

spēlē. Iespējams, darbojies Vīnes Burgteātri un Vīnes kamerteātri, strādājis arī žurnālista arodā. Mūža nogalē dzīvojis Hamburgā. Kurts Hāgens miris 2000. gada 18. decembrī, ģimenes un tuvu draugu viņam nav bijis.

TRIS SAUJAS LATVIJAS SMILŠU

Tā kā mecenāts tika apglabāts bez svinīgas izvadīšanas ceremonijas, notikušajā piemiņas brīdī archibīskaps emeritus Rozītis iekļāva arī apbedīšanas rituālu. Ar trīs saujām Latvijas smilšu uz kapa, un, vienojoties kopīgā Svētajā lūgšanā, beidzas mecenātam Kurtam Hāgenam veltītais piemiņas brīdis. Pelēkāajā un mazliet drēgnajā atkušņa dienā sveces izstaroja īpašu gaišumu. Pie kapa plāksnes gulstošie sarkanbaltsarkanie ziedi kļuši atgādināja par tik mīlo dzimteni. Akmeņi iekaltais lai nes vēstījumu nākamajam paaudzēm!

Cilvēka mūžs ir par īsu, lai īstenotu tālejošus, sabiedrības nepārtuktu garīgu attīstību sekmējošus mērķus. Latvijas Universitātes mecenātam Kurtam Hāgenam ir izdevies pārvarēt laika un telpas robežas. Viņa sapņus un ieceres divu tautu kultūru mijiedarbībā piepilda nākamās paaudzes, patiesā cieņā un apbrīnā godinot šī neparastā cilvēka vārdu.

NOVADU ZIŅAS

Kur glabāt ievārījumu un marinētus gurķišus?

LĀSMA GAITNIECE

Viens no neparastākajiem pērnā gada braucieniem pa Latviju šo rindu autorei saistās ar kādu mazpilsētu Vidzemē, kuŗas nosaukums plašu atpazīstamību guvis gan dabas taku, gan slepenā bunkura, gan arī diemžēl likvidētās papīrfabrikas dēļ. Runa, protams, ir par Līgatni – vietu, kas atrodas Gaujas Nacionālā parka teritorijā un tikai mazliet ilgāk nekā 20 gadus bauda pilsētas tiesības.

Mans dzīvesbiedrs piepeši atcerējās, ka pirms ļoti daudziem gadiem pie Līgatnes pāri Gaujas upei redzējis pārcēlāju, kas mūsdienās, protams, ir milzu retums. Atklājās, ka šis pārcēlājs darbojas vēl aizvien, tāpēc nolēmām to apskatīt, kā arī iebraukt Līgatnes centrā. Iztaujājuši darbinieci par ceļu, devāmies ceļā!

Pārcēlāju atrast nav grūti – jāizbrauc cauri pilsētai, sekojot norādēm. Pārceltnes funkcija ir palīdzēt cilvēkiem un arī automašīnām nokļūt upes pretējā krastā, respektīvi, tā savieno Līgatnes un Pārgaujas novadus. Izrādās, ka 17. gadsimtā pār Gauju bijušas veselas deviņas pārceltnes, bet mūsdienās šī palikusi vienīgā ne tikai Latvijā, bet visā Baltijā! Tuvojoties krastam, priecājamies, ka neesam vienīgie interesenti – turpat bija piestājuši arī kāda ārzemnieku grupiņa, kas savdabīgo koka konstrukciju fotografēja un filmēja. Pārcēlājs sastāv no divām kopā sastiprinātām laivām, uz kā uzmontēts

Pirmajā brīdī, ieraugot klintīs durvis, ir lieli brīnumi. Kādam nolūkam te tādas izveidotas? Izrādās, viss ir vienkārši – Līgatnē atrodas visromantiskākie pagrabi Latvijā. Smilšakmens atsegums daba "veidojusi" vairākos stāvos. Lai neuzmanīgām ceļotājām neatgadītos nelaime, taciņu malās, kā arī kāpnēm ir koka margas
// Foto: Lāsma Gaitniece

dēļu klājs. Pāri upei ir nostiepta trose, ar kuŗas palīdzību pārcēlājs, izmantojot straumes spēku, tiek novadīts vēlāmajā virzienā. Pēc neilga brīža, ko pavadījām Gaujas krastā, ar automašīnu piebrauca kāds vīrs, kuŗam bija nepieciešamība izmantot pārcēlāju. Izkāpjot no savas automašīnas, viņš vispirms zvanija uz norādīto mobilo tālruni, un jau pēc pāris minūtēm no upes

pretējās puses mūsu virzienā devās pārcēlājs. Mēs, skatītāji, gandrīz vai ar aizmirstu elpu sekojām līdzi, kā vīrs ar savu auto uzbrauc uz dēļu klāja un tiek nogādāts pāri upei, Pārgaujā.

Līgatne visas mūsu valsts mērogā ievērojama ar to, ka šai pilsētā atrodas liels skaits smilšakmens atsegumu jeb, kā teiktu cilvēki, kuŗi ar ģeoloģiju ir uz "jūs", klintīs un ieži. Jāpiebilst,

ka slavenais Zvārtes iezis, kas atrodas netālu, Līgatnes un tās apkārtnes atsegumiem izskatās ļoti līdzīgs. Dzīvesbiedrs mašīnu atstāja pilsētas centrālajā ielā, lai mēs savdabīgos dabas veidojumus varētu apskatīt un izstaiģāt. Jā, šie lieli "milži" patiesi atrodas pašā Līgatnes viducī, kas vietai piešķir īpašu šarmu un kalpo par atšķirības zīmi, salīdzinot ar citām Latvijas pilsētām. Lustūzis, Anfabrikas klintīs un Sprinģu ieži, iespējams, ir visplašāk zināmie, jo ir Valsts nozīmes aizsargājami dabas objekti, taču Līgatnē un tās apkārtnē kopā to esot vairāki desmiti! Runājot konkrēti par Lustūzi, jāpiemin, ka tas atrodas Līgatnes upītes labajā krastā un faktiski ir pirmais smilšakmens atsegums, kas pamanāms, iebraucot pilsētas centrā.

Tēlaini izsakoties, masīvās klintīs "izbūvētas" vairākos stāvos un to virsotnes bieži noaugušas skuju un lapu kokiem. Atliek vien brīnīties, ka koku saknes spējušas izlauzties cauri akmenim. Lai tiktu interesantākajās vietās, jāpārvar daudzi koka pakāpieni. Tad, ja paskatās lejup, caur šo koku zariem var pamanīt Līgatnes upītes plūdumu. Lai ceļotājus pasargātu no iespējamām nelaimēm gadījumiem, kas var notikt neuzmanības dēļ, taciņas un arī pakāpieni apriķoti ar koka margām.

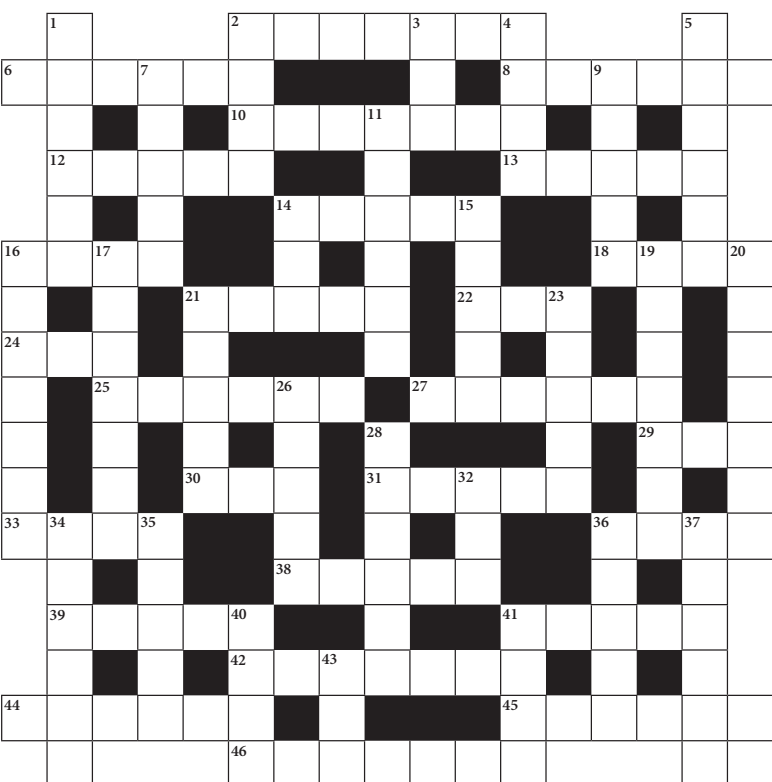
Staigājot pa klintīm, uzmanī-

bu pievērsu vairākām tajās iebūvētām durvīm. Kādam nolūkam šīs durvis paredzētas? Izrādās, Līgatnes iedzīvotāji aptuveni no 1770. gada klintīs izcirtuši alas un pašu vajadzībām ierīkojuši pagrabus, kur sausumā, tumsā un konstantā temperatūrā uzglabāt krājumus ziemai! Jaunākie no pagrabiem izveidoti vien 1973. un 1974. gadā. Kad to uzzinu, kļūst saprotams, ka ikvienas klintī izveidotās durvis kalpo par ieeju kādā no vietējo iedzīvotāju pagrabiem. Lielākā daļa durvju izgatavotas no dēļiem un slēdzamas ar primitīvu atslēgu, kādu nereti izmanto malkas šķūniņiem. Vienas no durvīm bija nedaudz sabojātas – tām bija izlauzts dēlis, tāpēc ikviens ziņkārīgais, tai skaitā šo rindu autore, varēja palūkoties, kas aiz tām noglabāts. Un patiesi pagraba pustumsā bija pamanāmas vairākas burkas – kādas līgatnieku ģimenes krājumi ziemai!

Precizitātes labad jāpiebilst, ka Līgatnes klintīs ir izveidoti ne tikai pagrabi, bet arī alas, kuŗās var brīvi ieiet, ja vien nebaida tumsa un iespējamā "tikšanās" ar sīkspārņiem. Tā kā alas no ārpusaules nav norobežotas ar durvīm, vienā iegājām arī mēs. Savā ziņā laimējās, jo alā nevaldīja necaurredzama tumsa. Mums ceļu apgaismoja zemē novietotās svečītes, kuras tur droši vien atstājuši iepriekšējie ceļotāji.

Sastādījis JĀNIS REVELIŅŠ (ASV)

KRUSTVĀRDU MĪKLA

Līmeniski. 2. J. Janševska romāns. 6. Pilsēta Latgalē. 8. Valsts Austrumu Afrikā. 10. Latviešu gleznotājs (1906-1985). 12. Operas "Taisa" komponists. 13. Saska. 14. Pilsēta Lietuvā. 16. Strādāt smēdē. 18. Zemākā sieviešu balss. 21. Tūristu iecienīta Itālijas sala. 22. Sievietes vārds (maijā). 24. Ādas slimība. 25. Sena latgaļu karaļvalsts. 27. ...

Obama. 30. Uz krēsla... 31. Apliecinājums par naudas saņemšanu. 33. Aiztieks. 36. Skice. 38. Rūdolfa Blaumaņa novele "... pavašarī". 39. Helmara Rudzīša 1949. gadā nodibināts laikraksts. 41. Žāvēta piensula, ko iegūst no miega magones. 42. ASV prezidents (1977-1981). 44. Mazs koka gabaliņš. 45. Ievirzīt lodi mērķī. 46. Purva bebrs.

Stateniski. 1. Izsūtījums. 2. Operas "Pērļu zvejnieks" komponists. 3. 1951. gadā nodibinātā latviešu organizācija Amerikā. 4. Dzirdes orgāns. 5. Iestiprināt materiālu apģērba gabala iekšpusē. 7. Iezveļ. 9. Sievietes vārds (martā). 11. Zaķu dzimtas dzīvnīks. 14. Rada dūms. 15. Vecās derības pravietis. 16. Viens no slavenākajiem Latvijas un Vācijas vijolniekiem (dz. 1947. g. Rīgā). 17. Baltijas valsts. 19. Dzelteni melni svitrots kukainis ar dzeloni. 20. Dārgmetāls. 21. Pārspīlēta dievināšana. 22. Klosters priekšnieks. 26. Kēdes. 28. Izglītot. 32. Strupa. 34. Dūre. 35. Ātri. 36. Bojā. 37. Smagi elpot. 40. Izpaužas kā balss vai dziesma. 41. Kuģu piestātne.

Krustvārdu miklas (Nr. 04) atrisinājums

Līmeniski. 7. Smiltene. 8. Dambrete. 10. Liellaiva. 11. Parks. 13. Samts. 15. Masalas. 17. Stārķi. 18. Vēlēts. 19. Klaips. 20. Atlupt. 24. Laiska. 25. Iznīkt. 26. Satekas. 29. Bites. 31. Store. 32. Konflikti. 33. Atpalikt. 34. Pretmets.

Stateniski. 1. Amizants. 2. Atāls. 3. Antena. 4. Batika. 5. Abras. 6. Atestāts. 9. Alkans. 12. Karaliste. 14. Atlipināt. 15. Misijas. 16. Svilpis. 21. Variants. 22. Viegli. 23. Skorbutis. 27. Apniķis. 28. Apkure. 30. Skola. 31. Siets.

ZIŅAS ĪSUMĀ

Valmieras Kultūras centrā 6. februārī svinēs pastāvēšanas 50 gadu jubileju ar sarīkojumu "Satikšanās", kur uzstāsies visas mākslinieciskās pašdarbības kopas un viņu draugi. Centra foajē tiks atklāta jubilejai veltīta izstāde par kultūras iestādes 50 gadu vēsturi. Tā būs apskatāma līdz 29. februārim, bet vēlāk tiks izvietota centra 2. stāvā, kur kļūs par pastāvīgu ekspozīciju.

Latvijas zivju konservu ražotāji pēdējos gadus neatlaidīgi apgūst Eiropas tirgu. Tā pērn jau pirmajos 9 mēnešos, salīdzinot ar 2014. gadu, zivju konservu eksports uz Dāniju pieauga par 160%, bet uz Zviedriju par 151% – 2,7 miljonu un 5,4 miljonu eiro vērtībā, liecina Zemkopības ministrijas informācija. Pēc īpašas receptes pagatavotu skumbriju tomātu mērcē Zviedrijas tirgum ražo SIA "Karavēla" Rīgā, kas ar savu zīmolu *Sorensen* un citiem – ražoto skumbrijas fileju tomātu mērcē vai eļļā – aizņem aptuveni 80% tirgu Zviedrijā un apmēram 40% Dānijā. Veiksmīgi eksportē arī uz Lielbritāniju, kur tiek ražots viņiem iecienītais produkts *kipper* (kūpinātas siļķu un reņģu filejas).

Ventspils brīvostas pārvalde ir noslēgusi no 2010. – 2015. gadam ilgušo pievedceļu rekonstrukcijas un izbūves projektu Ventspils ostas terminālēm un industriālajām zonām. Ar ES Kohēzijas fonda finansiālo atbalstu Ventspilī pārbūvēti un atjaunoti 48 ielu posmi 28,7 km garumā un laukumi 14,6 ha platībā.

Smiltene novada dome no š. g. janvāra uzsākusi maksāt stipendijas vispārīgajiem skolēniem 10. – 12. klašu skolēniem par teicamām sekmēm (no 7 – 10 ballēm) mācībās un sabiedrisko aktivitāti. Šajā mācību gadā novada domes lēmums par stipendijām attiecas uz divām mācību iestādēm ar vidusskolas klasēm – Smiltene ģimnāziju un Smiltene Centra vidusskolu. Nākamajā mācību gadā abas skolas apvienos, lai tā būtu moderna, mūsdienu prasībām atbilstoša vispārējās izglītības iestāde no 1. – 12. klasei.

Skrundai 23. janvārī apritēja 20 gadu, kopš tai piešķirtas pilsētas tiesības. Visu gadu katra mēneša 23. datumā notiks dažādi sarīkojumi kultūras namā un izstādes. Skrundas novada dome aicina iedzīvotājus, uzņēmējus un iestāžu darbiniekus par godu Skrundas jubilejai visa gada garumā paveikt 20 labus darbus, lai apliecinātu savu piederību pilsētai un novadam. Jubilejas galvenās svinības notiks Skrundas novada svētkos 6. un 7. maijā.

Īsziņas sagatavoja **Valija Berkina**

Sludinājumu un reklāmas
pieņemšanas punkts
internetā
www.307.lv

levirot reklāmu

BRĪVĀ LATVIJA

307 LV

PAKALPOJUMI

Ūdens **urbumi**. Tālr.: 26526049

**MEKLĒ DARBU
SENIORU APRŪPĒ**

Sieviete – 58 gadi, ir pieredze
attiecīgajā jomā ASV.
ireneanzdulkina@inbox.lv
[Irena Nezdulkina](mailto:Irena.Nezdulkina)
Tālrunis: +371 26224231

Brīvā Latvija
reklāmas cenas Latvijā
Cena – 1,15 eiro
par cm² ierāmējumā
Atlaides par reklāmas
publicēšanas biežumu:

- Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 2 reizes, paredzēta
atlaide 10 % apmērā no
parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 3 reizes, – 15 % no
parastās cenas.
- Atkārtotot vienu un to pašu
● reklāmu 4 reizes un vairāk,
– 20 % no parastās cenas.
- **PRIVĀTSĻUDINĀJUMIEM:**
- 0,60 eiro par 1 cm²
ierāmējumā.
- **SĒRU SLUDINĀJUMS:**
- 50 eiro

Pasta adrese:
Ģertrūdes iela 27
Rīga, LV - 1011
Tālrunis + 371 67326761
Tālrunis +371 67326784
Darba laiks:
Pirmdien – 9-17
Otrdien – 9-17
Piektdien – 9-15

LETA
nacionālā informācijas aģentūra

Marijas iela 2, Rīga, LV – 1502

marketing@leta.lv

+371 – 672 225 09

www.leta.lv

MATĪSS KUKAINIS
ADVOKĀTS AR TIESĪBĀM
ASV UN LATVIJĀ.

- Mantošana.
- Īpašuma pirkšana un pārdošana.
- Meža apsaimniekošana un pārdošana.

Valņu iela 3, Rīga, LV-1050
matiss@sk-legal.com
+371 28390346

LAIKS
www.laiks.us

BRĪVĀ LATVIJA

APVIENOTĀ **LONDONAS AVĪZE** UN **LATVIJA**

MEKLĒJIET MŪSU KONTUS:

www.facebook.com/brivalatvija
www.twitter.com/@briva_latvija

www.brivalatvija.lv

BRĪVĀ LATVIJA

Latvijas reģ. nr. 1144.
Rietumeiropas latviešu laikraksts,
iznāk sestdienās, 48 reizes gadā.
Izdevēji: Brīvās Latvijas izdevēju kopa (BLIK)

Redaktore: Līgita Kovtuna
Brīvā Latvija redakcija – Ģertrūdes iela 27,
Rīga, LV-1011 (Darba laiks P.O: 9-17, Pk: 9-13)
Tālr. (redakcija) +371 67326761, +371 29439423,
Tālrunis: +371 67326784.
e-pasts: redakcija@brivalatvija.lv

Administrācija: Sarmīte Janovskis "Straumēni",
Cattorpe Manor, Cattorpe, Leics.
LE17 6DF, England. Tālr. 01788823438, fakss
01788822441. Kārto visas sēru un citu sludinā-
jumu maksas; pieņem rietumu abonementus,
izņemot Vācijas un Zviedrijas.
Pārstāvniecība Anglijā: Terēze Bogdanova, tālr.:
07788790952, e-pasts: tereze.bogdanova@inbox.lv

Abonementa maksa, sākot ar
2014. gada 1. janvāri:

Lielbritānijā: 6 mēnešiem GBP 67 jeb 80 eiro; 12
mēnešiem GBP 128 jeb 149 eiro. Samaksu ar čeku,
PO vai naudā (ierakstītā sūtījumā) sūtīt laikraksta
administrācijai (adresi sk. augšā), uz vārdu Brīvā
Latvija. Maksājot Lielbritānijā par Latvijas gada
abonementu GBP 40

Zviedrijā: 6 mēneši SEK 800; 12 mēneši SEK 1500.
NAUDĀS PĀRVEDUMI: LETTERNAS RIKS-
FÖRBUND I SVERIGE/BRĪVĀ LATVIJA (Wall-
ingatan 34, 5 tr, S-111 24, Stockholm, Plusgiro 11
47 46 - 1). Paziņojumus, sludinājumus, reklāmu
sūtīt uz Rīgas redakciju. Abonentu administrā-
torē +371 26134315, red. +371 67326761, e-pasts:
redakcija@brivalatvija.lv

Naudas pārvedumi Vācijā: 12 mēn. – 149 eiro;
6 mēn. – 80 eiro; BL konts Lettische Gemein-
schaft, Salzmannstr. 152, 48159 Münster. Post-
bank Hamburg, BLZ 200 100 20, konts IBAN:
DE94200100200271751204, BIC: PBNKDEFF.
Adrese abonēšanas jautājumiem: Ivars Vētra,
Mittelstr. 3, D-35415 Pohlheim, tālr. +49 6004
2801, e-pasts: ivetra@web.de. Cita informācija
Nils Ebdens, Lettische Gemeinschaft in Deut-
schland e. V., Frankfurter Str. 54, D-35440 Linden,
tālr. +49 6403 940933, e-pasts: info@lk-v.de

Citās Eiropas zemēs: 6 mēnešiem 80 eiro;
12 mēnešiem 149 eiro. Naudas pārvedumi ar čeku
uz Brīvā Latvija (adrese kā augšā).

ASV un pārējās pasaules valstīs 6 mēnešiem
USD 110,-; 12 mēnešiem USD 205,-.

Latvijā: 6 mēnešiem 28 eiro, 12 mēnešiem
49 eiro.

Digitālā avīze – 49 eiro 12 mēnešiem
Latviešu organizāciju un privātie sludinājumi
maksā GBP 3 par 10 mm augstu vienslejiģā platu-
mā aizņemtu telpu. Sēru sludinājumi (10,6 cm x
7 cm) GBP 45. Zviedrijā – SEK 500.

Komerālie sludinājumi €6 par 1 slejas cm.
Atlaides atkārtotām reklāmām.
Ar autora vārdu, inīcijām vai segvārdu parak-
stītos rakstos izteiktās domas nav katrā ziņā arī
redakcijas domas. Par līdzstrādnieku honorāriem
nepieņemama iepriekšēja vienošanās. Par publi-
kācijās minēto faktu precizitāti atbild autors.

BRĪVĀ LATVIJA
Latvian Weekly Newspaper
published by the Latvian Publishers Association,
Ģertrūdes iela 27, Rīga, LV-1011, Latvia.
Iespiests: SIA EVEKO, Rīgā

SĒRAS

*Mēs esam atzinuši un ticam mīlestībai,
kas Dievam ir uz mums.
Jāņa 1. vēst., 4. nod.*

Mūsu tētis, vectēvs, vecvectēvs
PAULIS KĻAVIŅŠ
aizgājis uz Lielo pasauli
* 1928. g. 1. martā
† 2016. g. 27. janvārī

Bērni, mazbērni, mazmazbērni

Atvadu dievkalpojums piektdien, 5. februārī, plkst. 13
Rīgas ev. lut. Mārtiņa baznīcā (Slokas ielā 34)

No mums šķiries
un iegājis Gaišajā Mūžībā mūsu mīlais
PAULIS KĻAVIŅŠ

Dzimis 1928. gada 1. martā Rugājos, Latvijā,
miris 2016. gada 27. janvārī Gimmersdorf, Vācijā

Par viņu sēro un mīlā piemiņā paturēs

Viņa brāļa **Mārtiņa** ģimene
Francijā, Zviedrijā un Brazīlijā
un brālis **Jānis** ar ģimeni
Savienotajās Valstīs un Latvijā

Vēlaties uzzināt

par tautiešiem Lielbritānijā?

www.latviesiem.co.uk

NEKROPOLE
PERSONU, NOTIKUMU UN KĀPU KULTŪRVĒSTURISKA ENCIKLOPĒDIJA

Aicinām atbalstīt virtuālo enciklopēdiju

Nekropole.info arī materiāli,

veicot mērķa ziedojumus. Šis ir unikāls projekts, kuŗam nav
analogā pasaulē. Mēs tveŗam pasaules aizejošo vēsturi, par
centrālo asi, ap kuŗu viss griežas, liekot Latviju.
Tas varbūt ir ambiciozi, bet – kuŗš gan darīs, ja ne mēs paši?!

Skatiet – www.nekropole.info!

Nekropole.info var palīdzēt un atbalstīt, ziedojo:

Biedrība "Nekropole.info", reģ. Nr. 40008208926, banka – AS
SWEDBANK, konta Nr. – LV12HABA0551036552408, Bankas
kods HABALV22

Sabiedriskai organizācijai **Nekropole.info**. ir piešķirts sabiedriskā
labuma statuss.

SPORTS

SPORTS

SPORTS

PASAULES MEISTARSACĪKSTĒS KAMANĪNĀS – SUDRABS

Pasaules meistarsacīkstes kamanīņu sportā Vācijā, Kēnigszē trasē, sākās ar divnieku sacensībām sprintā. Latvijas kamanīnbraucēju Andra un Juŗa Œicu ekipāža izcīnīja ceturto vietu (*attēlā*). Viņi braucienu veica 39,452 sekundēs, no čempioniem vāciešiem Tobiasa Vendla/Tobiasa Arlta atpaliekot 0,420 sekundes.

Pamatsacensībās brāļi Œici ierindojās piektajā vietā. Sprintā pirmo desmitnieku pabeidza Oskars Gudramovičs/Pēteris Kalniņš, savukārt Kristens Putins/Kārlis Krišs Matuzels debijā palika 24.vietā.

Eliza Cauce

Individuāli Eliza Cauce attiecīgi ieguva astoto un piekto vietu. Œis bija viņas augstākais rezultāts karjērā. 2013. gada pasaules meistarsacīkstēs un Sočū Olimpiskajās spēlēs Cauce izcīnīja bronzas medaļu komandu stafetē. Rīks Kristens Rozītis ieguva 11. un 10., Inārs Kivlenieks – 14. vietu. Otrajās sacensībās Artūrs Dārznieks pēc pirmā brauciena bija 21.vietā, otrā braucienā krita,

paliekot bez rezultāta. Inārs Kivlenieks pirmajā braucienā krita, Kristaps Mauriņš ierindojās 26. vietā, nekvalificējoties otrajam braucienam.

Ar lielu interesi tika gaidītas komandu sacensības stafetē, kur Latvijas braucējus uzskatīja par favorītiem. Viņi līdzjutējus nepievīla. Latvijas komandu stafetē pārstāvēja Eliza Cauce un Inārs Kivlenieks, kā arī Andris Œics un Juris Œics. Cauce aizvadīja labu braucienu un pret tā brīža līderi Kanadu iekrāja 0,351 sekundes pārsvaru. Otrās trasē devās Kivlenieks. Lai gan brauciens nebija pārliecinošs, Ināram izdevās nosargāt 0,319 sekunžu pārsvaru pār Kanadu. Brāļi Œici turpināja veiksmīgi iesākto stafeti un pēc laba brauciena saglabāja Latvijas komandai pārsvaru, kas gan nedaudz saruka (+0,291), tomēr vismaz bronzas medaļa latviešiem bija nodrošināta. Par čempioniem kļuva Vācijas izlase, kuŗas sastāvā bija Natālija Geizenbergere, Fēlikss Lochs, kā arī divnieku ekipāža Tobiasss Vendls un Tobiasss Ārlts, trasi veica divās minūtēs un 44,062 sekundēs. Latvijas braucēji uzvarētājiem zaudēja 1,552 sekundes, kas tai deva sudraba godalgas, bet uz goda pjedestāla trešā pakāpiena kāpa kanadieši.

AR GRIBASSPĒKU UN MĒRĶTIECĪBU

Eiropas meistarsacīkstēs daiļslidošanā Bratislavā Latvijas pārstāve Angelina Kučvaļska ar lielisku slidojumu izvēles programmā izcīnīja augsto ceturto vietu, tikai nedaudz atpaliekot no iespējas cīnīties par medaļu. Ceturta vietā ir atkārtots labākais sasniegums Latvijas daiļslidoša-

nas vēsturē – 1993. gada Eiropas meistarsacīkstēs ceturto vietu ieguva Konstantīns Kostīns.

Angelina Kučvaļska // Foto: SCANPIX/REUTERS

Skatītāji Bratislavas arēnā gan bija vilšies par Kučvaļskas palikšanu bez medaļas un savu vilšanos puda ar neapmierinātu ūjināšanu pēc rezultātu paziņošanas. Jekaterinas Platonovas trenētā Kučvaļska kļuva par Latvijas sieviešu daiļslidošanā pirmo sportisti, kuŗa kontinenta meistarsacīkstēs sasniedza vietu pjedestāla pakājē.

Angelinas Kučvaļskas trenere Jekaterina Platonova pēc audzēknes izcīnītās ceturtais vietas sarunā ar *Sportacentrs.com* uzteica Angelinas raksturu, gribasspēku un mērķtiecību. “Ja treneris viņai dod uzdevumu, viņa to izpilda, nevis dara tā, kā pašai ienāk prātā. Tāpēc ar viņu ir tik patīkami strādāt,” sacīja Platonova.

16 gadus vecais Deniss Vasiļevs izcīnīja 12. vietu.

BRĪVĀ CĪŅA

Latvijas cīkstone Anastasija Grigorjeva, aizvadot treniņnotmetni ASV, piedalījās starptautiskās sacensībās, kuŗās svara kategorijā līdz 63 kg izcīnīja uzvaru.

Grigorjeva, startējot Deiva

Šulca memoriālajās sacensībās, guva trīs uzvaras trīs cīņās pret ASV cīkstonēm, bet finālā ar 12:5 pieveica pērnā gada pasaules junioru meistarsacīkšu bronzas medaļnieci Dženiferu Peidžu.

ROKASBUMBA

Latvijas izlases handbolisti 2017. gada pasaules meistarsacīkšu kvalifikācijas turnīra izšķirošajā – *play-off* – kārtā par ceļazīmi uz finālturnīru spēkosies ar Baltkrieviju valstsvienību un pirmo spēli aizvadīs izbraukumā. Tā noskaidrots Polijas pilsētā Krakovā notikušajā izlozē. Œi gada Eiropas meistarsacīkstēs baltkrievi izcīnīja 10. vietu, viņi pasaules meistarsacīkstēs startējuši trīs reizes – 1995. gadā izcīnīta devīta, 2013. gadā – 15. un 2015. gadā – 18. vieta.

Latvijas izlase sekmīgi pārvarēja kvalifikācijas pirmo kārtu, uzvarot apakšgrupā, kuŗā sacentās ar Ukrainas, Kipras un Grieķijas izlasi. Tagad Latvijas handbolisti iekļuvi *play-off* kārtā, kuŗā 18 komandas tika sadalītas deviņos pāros, divu spēļu summā noskaidrojot deviņas komandas, kas 2017. gada janvārī Francijā piedalīsies pasaules meistarsacīkstēs.

BIATLONS

Latvijas biatlonisti Ingus Deksnis un Vladislavs Œedaivodins pasaules junioru meistarsacīkšu 15 km individuālajā distancē

iekļuva 50 labāko pulkā. Deksnis finišu sasniedza 48. vietā, finišējot pēc 51:21,1 minūtes. Viņš četras šaušanās netrāpīja četros mērķos, nopelnot četras soda minūtes. Uzvarētājam Fēlikssam Leitneram viņš zaudēja 9:25,7 minūtes. Œedaivodina rezultāts bija 51:31,4 minūtes, kas bija par 9:36,0 minūtēm lēnāk nekā līderim. Arī viņš nesašāva četrus mērķus. Vēl Latviju šajās sacensībās pārstāvēja Jānis Snoriņš, kuŗš ar septiņām kļūdām šaušanās finišēja pēc 55:01,9 minūtēm, ierindojoties 76. vietā. Savukārt Andrejs Zikovs ar rezultātu 56:55,0 minūtes un četrām kļūdām šaušanās ierindojās 85. vietā.

DAŽOS VĀRDOS

- Latvijas **bendija** (hokejs ar bumbiņu) izlase ar neveiksmi sākusi Krievijā pasaules meistarsacīkstes A līgā. Latvijas komanda pirmajā spēlē ar 1:11 (0:6) zaudēja ASV vienībai.

- Latvijas **biatlona** komanda ieņēma 16. vietu Rumānijā pasaules jaunatnes meistarsacīkstēs 3x7,5 km stafetes sacensībās.

- Gada beigās Rīgā gaidāmā pasaules **florbola** meistarsacīkšu apakšgrupu sacensību izloze 9. aprīlī risināsies *Arēnā Rīga*.

- **Latvijas Futbola federācija** savā mājaslapā publicējusi jaunāko informāciju saistībā ar Krišjāņa Barona ielā plānotā futbola stadiona un papildus paredzēto projektu celtniecību. Iepriekš tika ziņots, ka būvdarbi varētu maksāt aptuveni desmit miljonus eiro, no kuriem 8,5 miljoni nāktu no UEFA dotācijām, tomēr nu tiek lēsts, ka izmaksas varētu būt no 12,2 līdz 14,9 miljoniem eiro.

P. Karlsons

PAZIŅOJUMI

ANGLIJA

DVF Londonas nodaļas Vandažu kopa aicina uz tradicionālo PANKŪKU DIENU – pankūku cepšanu nama ēdamzālē, 72 *Queensborough Terrace, London, W2 3SH*, otrdien, **9. februārī**, no plkst. 11 līdz 15. Ieja par ziedojumiem. Miļi lūgti mūsu namā!

DVF Londonas Valde sasauca biedru pilnsapulci 28. februārī Londonas nama bāra telpās, 72 *Queensborough Terrace*. Sākums plkst. 10.30. Visi laipni gaidīti.

DIEVKALPOJUMI VIDUSANGLIJAS DRAUDZE, māt. V. Vāvere

“**Straumēnos**”, Zaļajā zālē, *Catthorpe Manor, Lilbourne Road, Catthorpe, Lutterworth, LE17 6DF*, svētdien, **21. februārī**, plkst. 10 Gavēna laika dievkalpojums apvienots ar Koventrijas/“Mūsmāju” koku.

AUSTRUMANGLIJAS DRAUDZE, māt. V. Vāvere

Derbijā, *Chapel of St. Mary on the Bridge, Derby, DE1 3AT*, svētdien, **7. februārī**, plkst. 12 Epifānijas laika dievkalpojums.

Notinghamā, *Trinity Lutheran Church, 67 Homefield Road, Aspley, NG8 5GH*, svētdien, **7. februārī**, plkst. 15 Epifānijas laika dievkalpojums.

Piterboro, *St. Mark's Church Centre, Peterborough, PE1 2SN*, sestdien, **13. februārī**, plkst. 10 Epifānijas laika dievkalpojums.

ZIEMEĻANGLIJAS-BRADFORDAS DRAUDZE, māt. G. Putce

Londonā, Zviedru baznīcā, *W1H 4AG*, svētdien, **14. februārī**, plkst. 14 Ciešanu laika dievkalpojums ar dievgaldu. Svētdien, **28. februārī**, plkst. 14 Ciešanu laika dievkalpojums ar dievgaldu.

Bradfordā, 29 *Great Horton Rd., BD7 1AA*, Vācu baznīcā, svētdien, **21. februārī**, plkst. 10.30 Ciešanu laika dievkalpojums, piedalās teol. stud. Daira Vāvere.

Rofantā, Rofantas dievnāmā, *RH10 4NG*, svētdien, **21. februārī**, plkst. 11.30 Ciešanu laika dievkalpojums ar dievgaldu.

VĀCIJA

DIEVKALPOJUMI Štutgartē, Vecās Pils kapellā,

Schlosskirche, am Schillerplatz, svētdien, **7. februārī**, plkst. 15 dievkalpojums ar dievgaldu un iesvētībām, latviešu un vācu valodā. Māt. Elmārs E. Rozītis. Sekos kafijas galds senās sakristejas telpās.

Hanoverā, Markus baznīcas draudzes namā, *Hohenzollernstr. 54*, **7. februārī** plkst. 14 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze. Pēc dievkalpojuma pārrunas pie kafijas galdā.

Oldenburgā, Ohmstedes baznīcas draudzes namā, *Butjadinger Str. 59*, **28. februārī** plkst. 11 dievkalpojums. Kalpo diak. L. Urdze, pie ērģelēm Dr. A. Rosenbergs. Pēc dievkalpojuma kafijas galds.

ZVIEDRIJA

Stokholmas Latviešu katoļu draudzes dievkalpojumi: svētdien, **7. februārī**, plkst. 12 Sv. Mīse Stokholmas Sv. Ērika katoļu katedrāles kriptā, *Folkungagatan 46*. Metro: *Medborgarplatsen*. Kripta atrodas zem katedrāles. Jāiet lejup no katedrāles galvenās ieejas pa kreisi līdz pirmajam durvīm labajā pusē. Pēc dievvārdiem Latviešu Katoļu draudze ielūdz draugus un lab-

darus uz tradicionālo Aizgavēna sarikojumu draudzes zālē.

Latviešu Pensionāru apvienība ielūdz uz 2016. gada pirmo sanākumi ceturtdien, **11. februārī**, plkst. 13, *Tellus Fritidscenter, Lignagatan 8*, Stokholmā. Mūsu biedre **Sarmīte Andersons** runās par tematu “Arktikā pie ledus lāčiem, Antarktīkā pie pingvīniem” un rādīs divas filmas no šīm tālajām vietām. Kafijas galds. Visi laipni aicināti. LPA valde

LATVIEŠU ZEMENES STOKHOLMĀ!

Jā, viss pareizi! Pie mums viesos Latvijā populārā grupa “**Apvedceļš**” **27. februārī** plkst. 18 *Skarpnäck* kultūras namā (*Skarpnäck Alle 25*).

Biļešu cenas iepriekšpārdošanā 200 sek, uz vietas 250 sek. Ģimenes biļete iepriekšpārdošanā 320 sek, uz vietas 350 (2 pieaugušie un bērns/bērni līdz 12 g.). Biļetes var iegādāties, pārskaitot naudu uz Zviedrijas Latviešu apvienības Stokholmas nodaļas kontu *PlusGiro 640218-4 Letternas Förening i Mellansverige*, norādot vārdu, uzvārdu un iemaksas mērķi – *Apvedceļš*. Visas biļe-

tes piedalās loterijā! Papildu informācija: Lūdzam biļetes iegādāties savlaikus, jo vietu skaits pie galdiņiem ierobežots. Lidzi jāņem groziņi, uz vietas varēs iegādāties atspirdzinošus dzērienus, Latvijas alu un šampanieti. Uz vietas būs bērnu stūrītis ar miļū auklīti. Sarikojumu organizē ZLA Stokholmas nodaļa.

Tuvāka informācija: Sarmīte Būmane *sarmitebumane@yahoo.com* vai Gunta Neimane *neimane.gunta@gmail.com*

DIEVKALPOJUMI

Stokholmas Latviešu draudzes Gavēna laika dievkalpojums svētdien, **21. februārī**, plkst. 14 Somu baznīcā (*Finska kyrkan, Slottsbacken 2B-C, Vecpilsētā*), 2. un 55. autobuss (*Kungliga slottet*), pazemes vilciena stacija “*Gamla Stan*”. Dievkalpojumu vadīs prāveste Ieva Graufelde. Pie ērģelēm Sandra Leja-Bojsten. Dievkalpojumu kuplīnās *Christer Wikmarka* ansamblis. “Jēzu Kristū arī jūs tiekiet uzcelti par Dieva mājokli Garā” (Ef 2:22). Visi miļi aicināti un gaidīti! Pēc dievkalpojuma draudzes namā kafijas galds ar draudzes gada pilnsapulci nobeigumā.